

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Provoz a ekonomika

Bakalářská práce

**Využívání ochranného zeměpisného označení
v České republice**

Jana Tomanová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tomanová Jana

Provoz a ekonomika

Název práce

Využívání ochranného zeměpisného označení v České republice

Anglický název

Exploitation of the Protected Geographical Indication in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je na základě vytvořené znalostní báze a zhodnocení současného stavu sledované problematiky v České republice zpracovat doporučení pro konkrétní podnik. Aplikace takových opatření v praxi by následně mohla vést ke zlepšení postavení firmy na trhu.

Metodika

Metodika práce bude založena na studiu odborné literatury, odborných periodik a internetových zdrojů vztahující se ke zvolenému tématu. Pro zpracování vlastní práce budou využity metody situační analýzy, dotazníkového šetření a interview.

Harmonogram zpracování

Teoretická východiska	do 06/2013
Metodika práce	do 07/2013
Zpracování vlastní práce	07/2013 – 10/2013
Zhodnocení výstupů, závěr	do 11/2013
Korekce	do 01/2014
Schválení práce vedoucím	02/2014
Odevzdání práce na katedru	03/2014

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

Označení původu, zeměpisné označení, duševní vlastnictví, Úřad průmyslového vlastnictví, ochranná známka, obchodní značka.

Doporučené zdroje informací

JAKL, Ladislav. Ochranné známky a označení původu. Vyd. 2. dopl. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, 265 s. ISBN 80-728-2017-6.

PRAŽSKÁ, Lenka. Obchodní podnikání: Retail management. 2. přeprac. vyd. Praha: Management Press, 2002, 874 s. ISBN 80-726-1059-7.

SYNEK, Miloslav. Podniková ekonomika: Retail management. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, xxv, 479 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-717-9736-7.

SYNEK, Miloslav. Manažerská ekonomika: Retail management. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 471 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3494-1.

Odborná periodika a internetové zdroje

Vedoucí práce

Navrátilová Miroslava, Ing.

Termín odevzdání

březen 2014

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 5.12.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Využívání ochranného zeměpisného označení v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 17. 3. 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Miroslavě Navrátilové, za odborné vedení, vstřícný přístup a trpělivost při zpravování této práce.

Velmi ráda bych také poděkovala mojí rodině, za pomoc a podporu nejen při psaní této práce, ale během celého mého studia.

Využívání ochranného zeměpisného označení v České republice

Exploitation of the Protected Geographical Indication in Czech Republic

Souhrn

Předmětem bakalářské práce jsou označení původu, čili chráněné označení původu a chráněné zeměpisné označení.

První část práce je zaměřena na všeobecnou charakteristiku chráněných označení, především na jejich vývoj, legislativní úpravu, registrační proces, symboliku a její použití na etiketách výrobků, instituce a systémy třídění a na práva plynoucí uživateli z ochrany těchto označení. Vlastní práce úvodem charakterizuje podnik Rybářství Třeboň. Dále je definována výjimečnost předmětu ochrany. Nadto je na základě dotazníkového šetření zmapována povědomost českých občanů o označování kvality potravin a jejich preference v této oblasti.

Výsledkem bakalářské práce je soubor doporučení, jejichž následná aplikace by mohla zlepšit pozici konkrétního podniku na trhu.

Summary

The subject of this thesis are protected designations of origin as protected designations of origin and protected geographical indications.

First part of the thesis is focused on the general characteristics of protected designations, particularly on their development of protection, legislation, registration process, logos and its use on labels of products, institutions and systems of classification, resulting user rights arising from the protection of these designations. The author's work itself starts with characterization of company Rybářství Třeboň, below is defined as the uniqueness of the subject matter. An investigation of consumer knowledge of food quality designation and their preferences in this area.

Conclusion of this thesis is a set of recommendations, the subsequent application could improve the position on a particular market.

Klíčová slova: označení původu, zeměpisné označení, duševní vlastnictví, Úřad průmyslového vlastnictví, ochranná známka, obchodní značka

Keywords: designations of origin, geographical indications, Intellectual Property, Industrial Property Office, trademark, brand

Obsah

1 ÚVOD	8
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	9
2.1 Cíl práce	9
2.2 Metodika práce	9
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
3.1 Vymezení základních pojmů	11
3.1.1 Chráněné označení původu.....	11
3.1.2 Chráněné zeměpisné označení	11
3.1.3 Ochranná známka	13
3.2 Vývoj mezinárodní ochrany zeměpisných označení.....	14
3.3 Vývoj ochranných označení na území České republiky	16
3.4 Proces přihlášení označení původu	17
3.4.1 Žádost o zápis a registrace	18
3.4.2 Specifikace předmětu ochrany.....	19
3.4.3 Zánik chráněných označení	19
3.5 Symboly označení	20
3.6 Instituce a třídíky.....	21
3.6.1 Úřad průmyslového vlastnictví.....	21
3.6.2 WIPO (Světová organizace duševního vlastnictví).....	22
3.7 Velikost trhu produktů s označením původu.....	24
3.8 Právní ochrana označení původu.....	25
3.9 Kontrolní orgány	26
4 VLASTNÍ PRÁCE	27
4.1 Charakteristika podniku	27
4.2 Dotazníkové šetření.....	29
4.3 Konkrétní doporučení pro podnik	36
5 ZÁVĚR	38
6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	39
7 PŘÍLOHY	44

1 Úvod

V poslední době přibývá medializovaných afér spojených s nekvalitními potravinářskými a zemědělskými produkty. U spotřebitelů se tak zvyšuje potřeba spolehnout se na jakost výrobků, a proto roste význam označení, která jasně reflektují původ výrobku.

Zeměpisné označování výrobků je jedním z nejstarších způsobů ochrany průmyslových práv na světě s počátky sahajícími až do období středověku. Dá se však říci, že až v posledních letech získává postavení, které si pro svoji důležitost zaslouží. Jednotný systém byl vytvořen Evropskou unií v roce 1992. Definovány byly dva instituty označení původu. Jedná se o symboly chráněného zeměpisného označení a chráněného označení původu. Kvalita potravin s označením původu, je dána použitými surovinami, technologiemi nebo tradičními pracovními postupy, to vše v souvislosti s konkrétní zeměpisnou oblastí.

Výrobcům ochranná označení zaručují jedinečnost a snadnou identifikaci pro spotřebitele a tím upevnění jejich pozice na trhu. Dále slouží jako ochrana práv proti zneužívání konkurenčními výrobci, kteří se v nejčastějším případě snaží parazitovat na dobré pověsti výrobků. Velkou příležitostí představuje zvyšování exportních možností prostřednictvím mezinárodní ochrany označení původu. S tím souvisí i zlepšení pozice země přihlašovatelů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce „Využívání chráněných zeměpisných označení v ČR“ je na základě zmapování povědomí českých občanů o existenci chráněných označení původu, sestavit doporučení pro zlepšení pozice na trhu firmy Rybářství Třeboň. Ke splnění tohoto cíle vedou tyto dílčí úkoly:

- Definovat základní pojmy v oblasti označování původu zemědělských produktů.
- Charakterizovat velikost trhu takto označovaných produktů.
- Vytvořit dotazník a vyhodnotit výstupy.
- Zpracovat doporučení pro podnik.

Konkrétním předmětem ochrany práv bylo zvoleno chráněné označení původu Třeboňský kapr, a to z důvodu aktuální vysoké poptávky spotřebitelů po označeních kvality na potravinách.

2.2 Metodika práce

V teoretické části je na základě studia odborné literatury, platné legislativy a osobních konzultací na Úřadu průmyslového vlastnictví vytvořena znalostní báze současného stavu dané problematiky. Literatura věnovaná právu duševního vlastnictví je dostupná v poměrně hojném počtu, avšak výklad zaměřený na chráněná označení původu je omezenější. Publikace v anglickém jazyce se věnují především problematice sporů ochranný známek a označení původu. Pro aktuálnost bylo využito internetových zdrojů. Získané informace jsou rozděleny do několika logických bloků. Veškeré zdroje, z nichž tato práce čerpá, jsou uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

Za základní metodické postupy analytické části byly zvoleny studium pramenů, interview s majitelem podniku a dotazníkové šetření.

Studium pramenů

Studium pramenů bylo zvoleno za jednu z metod analytického postupu proto, aby získané informace pomohly definovat předmět analýzy.

Ve vlastní práci je nejprve charakterizován zkoumaný podnik a jeho ekonomická situace. Podkladovými prameny byly zvoleny výroční zprávy a účetní závěrky společnosti.

Dále je definována historie a specifika předmětu ochrany, pro které byla použita dokumentace dostupná z databáze DOOR, o zápisu (Třeboňský kapr (CHZO) do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení.

Interview s majitelem podniku

Rozhovor s majitelem podniku byl zvolen z důvodu toho, aby na jeho základě získala autorka reálný vhled do řešené problematiky. Informace z interview doplnil majitel firmy o interní dokumentaci podniku, potřebnou pro zhodnocení ekonomické situace.

Dotazníkové šetření

Pro sběr primárních dat byla zvolena metoda dotazování. Tato metoda byla zvolena z důvodu možnosti podat osobní vysvětlení či upřesnění některých dotazů při možných nejasnostech. Byl zvolen standardizovaný dotazník, distribuovaný mezi spotřebitele sladkovodních ryb, který je uveden v příloze č. 1 této práce. Úkolem dotazníku bylo zjistit:

- Povědomí o existenci a významu chráněných označení původu.
- Preference spotřebitelů při nákupu.
- Znalost zeměpisného označení Třeboňský kapr, popř. dalších označení původu.

Dotazník, jenž se skládal z 12 otázek, byl předložen 212 respondentům v období prosince roku 2013. Konstrukce dotazníku byla vyhotovena podle metodologické pomůcky od Jiřího Reichla: Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Pro dotazování bylo použito dvou otevřených otázek a deseti uzavřených. Uzavřené otázky měly vždy jen jednu správnou odpověď. Po zodpovězení otázek byly respondentům poskytnuty správné odpovědi, aby v budoucnu mohli takto nabytých znalostí využít.

Data získaná z dotazníkového šetření byla vyhodnocena pomocí statistických metod v programu Microsoft Office - Excel Professional Plus 2013. Statistické zpracování dat patří do kvantitativních metod výzkumu. Kvantitativního průzkumu bylo využito z důvodu jednoduchosti a transparentnosti výsledků.

Vlastní doporučení pro konkrétní podnik bude postaveno na výstupech z dotazníkového šetření.

Závěrem budou veškeré poznatky shrnuty, s účelem posouzení přínosu označení původu výrobků. Toto shrnutí bude postaveno na vlastním kritickém pohledu autorky.

3 Teoretická východiska

Označování původu výrobků má velice dlouhou historii. Vzniklo spontánně tím, že si lidé začali spojovat výrobky s místem, kde tyto výrobky byly vyrobeny a vyznačovali se určitou kvalitou a vlastnostmi charakteristickými pro tuto zeměpisnou oblast.¹

Jednotný systém zeměpisných označení byl zaveden s cílem informovat spotřebitele a pomoci mu rozlišit jednotlivé výrobky, podpořit různorodou produkci za pomoci marketingového nástroje a ochránit duševní vlastnictví proti zneužití jiným domácím či zahraničním výrobcem.²

3.1 Vymezení základních pojmů

Obecně lze konstatovat, že český právní systém umožňuje v současné době v souladu s evropskou úpravou dva způsoby ochrany zemědělských výrobků a potravin. Těmi jsou chráněné označení původu a chráněné zeměpisné označení. Pro správné pochopení těchto pojmů je nutné vymezit i rozdíly mezi těmito instituty a ochrannými známkami.³

3.1.1 Chráněné označení původu

Označením původu (dále také jako CHOP) je název oblasti, určitého místa nebo země, používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení.⁴

3.1.2 Chráněné zeměpisné označení

Zeměpisným označením (dále také jako CHZO) je název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst

¹ JAKL, L., *Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice*, s. 77.

² NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin.

³ KELBLOVÁ, H., *Konflikt zeměpisných označení a ochranných známek*, s. 344.

⁴ NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, Článek 2, odst. 1, písm. a

nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá na vymezeném území.⁵

Vymezení těchto dvou pojmů zní podobně, avšak ve své podstatě se liší ve dvou věcech. Pro vysvětlení odlišností je potřeba nejprve definovat jakost produktu. Jakost (kvalita) je *stupeň splnění požadavků stanovených spotřebitelem, souborem inherentních charakteristik. Za inherentní charakteristiky jsou považovány vnitřní vlastnosti produktu. Požadavky, jichž se spotřebitel ve vztahu ke kvalitě domáhá, jsou různé, proměnlivé v čase a jsou výsledkem působení biologických, sociálních, demografických a společenských faktorů.*⁶

V prvním případě je rozdíl ve vztahu jakosti zemědělských produktů k danému území. Zatímco u označení původu musí být zvláštní jakost jednoznačně přisuzována zvláštnímu zeměpisnému prostředí, u zeměpisného označení stačí, jestli určitou kvalitu a dobrou pověst, kterou tyto produkty mají, lze přičíst určité oblasti. Další rozdíl je v požadované intenzitě vazby produktu na dané zeměpisné prostředí. Zatímco u označení původu se vyžaduje vazba velmi silná, pro zeměpisné označení postačí, aby alespoň jedna fáze produkce probíhala na příslušném místě, regionu nebo zemi.⁷

Možnosti vzniku názvů označení původu

Označení je obvykle složeno z názvu zeměpisné oblasti a názvu produktu. Činitele ovlivňující jakost se dají rozdělit na tři skupiny:

- činitel lidský, tj. mimořádná pracovní zručnost, dovednost, dlouhodobá výrobní tradice atd. (např. Jablonecká bižuterie, Karlovarský porcelán, Kraslické hudební nástroje),
- činitelé přírodní, zejména specifické klimatické podmínky, složení půdy, vody atd. (např. Žatecký chmel, Třeboňský kapr),
- kombinace přírodních a lidských faktorů (např. Plzeňské pivo, Znojenské okurky).⁸

⁵ Tamtéž, Článek 2, odst. 1, písm. b

⁶ VEBER, J. *Řízení jakosti a ochrana spotřebitele*, s. 19

⁷ HORÁČEK, R. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení*, s. 543.

⁸ LOCHMANOVÁ, L. *Práva na označení: Obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobku*, s. 119-120

3.1.3 Ochranná známka

Ochrannou známkou je jakékoliv označení schopné grafického znázornění, tvořené slovy, číslicemi, barvou, kresbou nebo tvarem výrobku či jeho obalu, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby od konkrétního výrobce tak, aby bylo možné odlišit tyto výrobky nebo služby od všech ostatních.⁹

Rozdíl mezi ochrannou známkou a označením původu

Z výše uvedeného vysvětlení základních pojmů vyplývá, že ochranné známky a zeměpisná označení jsou dva různé instituty práva duševního vlastnictví. Zatímco ochranné známky odlišují jednotlivé výrobce, označení původu jsou spojením výrobku jisté kvality s místem jeho původu.¹⁰ Dále lze definovat další rozdílnosti těchto práv duševního vlastnictví.

První rozdíl nastává při přihlašování, zatímco u ochranné známky požádá její přihlašovatel co možná nejdříve po jejím vytvoření o zápis, a teprve pak dbá o to, aby se stala co možná nejznámější, a aby ji nikdo jiný nenapodobil, u chráněného označení původu je tomu přesně naopak. Označení zeměpisného původu se musí nejdříve stát pro určité výrobky z daného regionu příznačným, tj. musí se vžít tak, aby se stalo pro výrobky s určitými vlastnostmi všeobecně známé. Teprve je-li tato podmínka splněna, může přihlašovatel podat návrh na zápis označení původu a v registračním řízení musí prokázat, že toto označení splňuje všechny podmínky. Pak je toto označení zapsáno pro přihlašovatele jako označení původu nebo zeměpisné označení. Na rozdíl od ochranné známky mu nepřisluší jeho výlučnost.

Dalším rozdílem je, že ochranná známka může v některých případech také vyjadřovat geografický údaj o místě výroby, ale není na něj omezena jako označení původu. Není také omezena tím, aby byl produkt svými vlastnostmi nebo charakteristickými znaky na danou oblast vázán např. v důsledku složení půdy, podnebí, nebo v důsledku výrobní tradice příznačné jen pro vyznačené místo, jako je tomu u označení původu.¹¹

Zajímavým faktem je též stanovisko EU k možným konfliktům ochranných známek a ochranných označení. Dle NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006 mají ochranná zeměpisná označení pro stejnou kategorii výrobků přednost před starší ochrannou známkou. Touto preferencí zeměpisných označení dává EU najevo, jakou váhu přikládá

⁹ MALÝ, J. *Obchod nehmotnými statky: patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky*, s. 41

¹⁰ O'CONNOR, B., *The Law of Geographical Indications*, s. 113

¹¹ MUNKOVÁ, J. *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž*, s. 50

tradičním výrobkům a přírodním faktorům, které výrobu ovlivňují. Děje se tak v souladu s důrazem, který je kladen Evropskou unií na rozvoj regionů, a také v souvislosti se společnou zemědělskou politikou.¹²

3.2 Vývoj mezinárodní ochrany zeměpisných označení

Literární prameny datují počátek této tradice do období starověku, kdy se již užívalo určitých označení v podobě značek, písmen, iniciál producenta, nebo obrazových symbolů, které byly připevňovány nebo ryty do povrchu výrobků. Těchto značek využívaly především výrobci cihlářských, keramických a kožených výrobků. Vypalovanými označeními byla opatřována i zvířata (odtud dosud užívaný anglický termín pro ochranné známky ‚BRAND‘). Ochrana označení těchto výrobků před jejich zneužíváním byla v Evropě, nejprve záležitostí práva soukromého, a až v polovině 20. století se začalo vyvíjet úsilí o veřejnoprávní regulaci takovéto ochrany a související registraci těchto označení ve veřejných knihách.¹³

O zeměpisných označení se historicky zmiňují pouze Pařížská unijní úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu vlastnictví, Lisabonská smlouva na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu a Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, která je doposud jedinou mezinárodní dohodou pro oblast vynucení ochrany práv k duševnímu vlastnictví.

Pařížská unijní úmluva

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen „Pařížská úmluva“) z roku 1833 se zabývá ve velké míře ochrannými známkami a pouze články 9, 10 jsou věnovány správnosti označování zeměpisným označením a označením původu. Unijní země jsou zavázány přijmout účinná právní opatření proti používání falešných údajů o označení původu výrobků a údajů o výrobcích. Konkrétní opatření spočívají v zabavení každého takového výrobku při dovozu podle vnitřního zákonodárství příslušné země. Pařížská úmluva brání pouze dovozu zboží, které obsahuje nepravdivé údaje o zeměpisném

¹² O'CONNOR, B., *The Law of Geographical Indications*, s. 113.

¹³ JAKL, L., *Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice*, s. 77.

původu, ale nevztahuje se na označení, která jsou zavádějící nebo uvádějí spotřebitele v omyl.¹⁴

Madridská dohoda

Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží (dále jen „Madridská dohoda“), z roku 1891 překročila úroveň ochrany zeměpisných označení danou Pařížskou úmluvou. Madridská dohoda stanovuje, že prioritou členských zemí je sankcionovat falešné nebo klamavé označení původu a tyto výrobky zabavit. Pokud není možné zabavení zboží přímo na hranici při dovozu, či to nedovolují zákony dané země, následuje opatření žalobami a prostředky, které zákon zajišťuje v úplně stejných případech svým státním příslušníkům. Tato dohoda dále zakazuje používání veškerých údajů, které mají charakter publicity a jsou schopné klamat veřejnost o původu výrobku, a to především použití ve znacích, účtech, oznámeních, etiketách týkajících se vína, dokladů, obchodního oznámení a korespondenci nebo jakémkoliv jiném obchodním oznámení.¹⁵

Lisabonská dohoda

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu, uzavřená dne 31. 10. 1958, opírající se o Pařížskou úmluvu na ochranu průmyslového vlastnictví, Madridské dohody o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží, nebo na podkladě národního zákonodárství nebo právní vědy. Je jedinou multilaterální dohodou, jejímž předmětem jsou pouze zeměpisná označení. Oproti stávajícím smlouvám upravuje explicitně pravomoci EU (výlučné, sdílené, podpůrné, koordinační či doplňkové).¹⁶ Díky této dohodě mohou subjekty na základě zápisu v národním registru zeměpisných označení a označení původu, požádat o mezinárodní zápis v ostatních státech, jež jsou stranami Lisabonské dohody. Pokud označení původu pozbude ochranu v národním systému, odpadá nárok na ochranu mezinárodní.¹⁷

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „TRIPS“), z roku 1994 byla sjednána za účelem poskytnutí rozsáhlejší ochrany právům z duševního

¹⁴ TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 82.

¹⁵ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*, s. 190

¹⁶ ŠTĚRBOVÁ, L. *Lisabonská smlouva a společná obchodní politika EU*, s. 23

¹⁷ Vyhláška č. 67/1975 Sb., *Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu*

vlastnictví v globálním měřítku. Hlavním aktérem dohody TRIPS se staly Spojené státy, protože se považovaly za největšího producenta duševního vlastnictví, jako jsou ochranné známky, autorská práva a patenty a chtěly chránit svá práva v zahraničí, zejména v rozvojových zemích.¹⁸ Tento postoj k ochraně průmyslového vlastnictví podpořila EU, Švýcarsko a Japonsko. V probíhajících diskuzích projevila EU razantní nesouhlas vůči nezhlednění ochranných zeměpisných označení, jelikož se jedná o jeden z nejdůležitějších ekonomických zájmů EU. Takto EU chránila tradiční zboží před rychle rostoucí globalizací, především v oblasti vín a destilátů. Bylo dosaženo kompromisu a ochranná označení původu se stala nedílnou součástí dohody. Dohoda TRIPS byla historicky na bezkonkurenční úrovni, přesto díky kompromisům zakotvuje jen minimální standardy ochrany práv duševního vlastnictví, a to díky dohodě velkého množství států s rozdílnými zájmy. Doporučuje však, aby členové pokračovaly v úsilí o dosažení zlepšení ochrany práv.¹⁹

Kromě těchto mezinárodních dohod je i množství bilaterálních smluv. Na rozdíl od mezinárodních, které pracují s teoretickou možností zamezení dovozu klamavých výrobků, dvoustranné dohody mezi státy mají za úkol ochránit jejich hospodářskou politiku.²⁰

3.3 Vývoj ochranných označení na území České republiky

Na území České republiky byla právní ochrana označení původu nejprve spojena s vývojem ochrany proti nekalé soutěži (zákonem č. 111/1927 Sb.) Tento předpis nařizoval všem soutěžitelům, aby se zdrželi jakýchkoliv nekalých zásahů proti dobrým mravům na dobrém jméně oprávněného uživatele označení původu. Nebyl zde však definován pojem označení původu ani jiné zvláštní právo, jehož předmětem by označení bylo.

Speciální ochrana byla zavedena až zákonem č. 5/1924 Sb., o označování původu zboží. V období 70. let byla problematika právní ochrany označení původu upravena zvláštními předpisy a to zákonem č. 159/1973 Sb., o ochraně označení původu, a jeho prováděcí vyhláškou Úřadu pro vynálezy a objevy č. 160/1973 Sb., o řízení ve věcech označení původu výrobků.²¹

¹⁸ ECHOLS, M., *Geographical Indications for Food Products*, s. 5

¹⁹ GOLDBERG, S. *Who will raise the white flag? The battle between the United States and the European Union over the protection of geographical indications*, s.109-110.

²⁰ Tamtéž.

²¹ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví: vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení*, str. 171.

System byl doplněn svazkem dvoustranných smluv, které Československo uzavřelo se Švýcarskem, Rakouskem a Portugalskem. Po rozpadu Československa však již Česká republika nemohla vstoupit do pozice právního nástupce, jelikož ochrana označení původu a zeměpisných označení se vztahovala na výrobky Československa jako celku a nelze je rozdělit na část českou a část slovenskou.²² Tato právní úprava dána těmito právními předpisy vydržela v podstatě v nezměněné podobě až do 1. dubna 2002, kdy vstoupil v platnost zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon byl vypracován, tak aby nová právní úprava byla slučitelná s Nařízením Rady č. 2081/92 ze 14. července 1992 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských výrobků a potravin ve znění nařízení Rady (ES) č. 535/97 ze dne 17. března 1997. V zákoně se rovněž promítly závazky pro Českou republiku vyplývající z TRIPS.²³

Současná právní úprava

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin.

NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 628/2008 ze dne 2. července 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1898/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, které vstoupilo v platnost dvacátým dnem po vyhlášení, tj. 3. 1. 2013 s tím, že ustanovení čl. 12 odst. 3 a čl. 23 odst. 3 se použijí až ode dne 4. 1. 2016. Nařízení 1151/2012 nahrazuje a ruší nařízení Rady (ES) č. 510/2006.²⁴

3.4 Proces přihlášení označení původu

Za označení původu či zeměpisné označení se považuje označení zapsané do rejstříku označení původu a zeměpisných označení vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví. Na rozdíl od ostatních předmětů průmyslového vlastnictví nevzniká při zápisu

²² TÝČ, V. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*, s. 84.

²³ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví: vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení*, s. 171

²⁴ *Zeměpisná označení a označení původu zemědělských produktů a potravin*. [online]. [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-ze-mepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-ze-mepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

označení původu a zeměpisného označení výlučné právo jediného subjektu užívat toto označení.²⁵

3.4.1 Žádost o zápis a registrace

O zápis může požádat sdružení výrobců nebo zpracovatelů stejného zemědělského produktu nebo potraviny, kde právní forma toho sdružení není podstatná. Za skupinu je v tomto případě považována i fyzická či právnická osoba. Skupina může podat žádost o zápis pouze za předpokladu, že zemědělský produkt či potravinu produkuje nebo získává. Tato žádost musí obsahovat jméno a adresu žadatelů, a souhrnnou specifikaci přihlašovaného produktu. Podání žádosti je jednostranným úkonem, kterým je zahájeno řízení zápisu označení původu. Řízení je založeno na principu přezkumu splnění zákonem daných podmínek pro zápis do rejstříku a přezkumu správnosti formálně právní náležitostí.²⁶

Náklady spojené s přijetím žádosti na národní úrovni činí 4 000 Kč a náklady spojené s přijetím žádosti o mezinárodní zápis označení původu podle Lisabonské dohody jsou vyčísleny na 2500 Kč. Doba od podání po registraci závisí na počtu podaných námitek a na problematice, která je spojena se specifikacemi produktu. Můžeme říci, že průměrná doba řízení se pohybuje od pěti do devíti měsíců. Poplatek za postoupení žádosti k přezkoumání, od Úřadu průmyslového vlastnictví, Evropské komisi je 500 Kč.²⁷

Ochrana vzniká dnem zápisu do rejstříku. Zapsané označení je oprávněn užívat a umisťovat na zboží každý, kdo vyrábí, zpracovává a připravuje zboží s odpovídající kvalitou či vlastnostmi na vymezeném území. Žadatel po zapsání do rejstříku dostává od Úřadu průmyslového vlastnictví osvědčení. Subjekt se dále tímto osvědčením, jakožto úředním dokladem prokazuje o svém právu užívat zapsané označení původu. Doba trvání ochrany není nijak časově omezena. Pokud jsou plněny požadavky ve specifikacích a Úřad průmyslového vlastnictví nezruší zápis v rejstříku, tato ochrana nikdy nezanikne. Na zapsané označení nelze poskytnout licenci ani nesmí být poskytnuto jako zástava.²⁸

²⁵ NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, Článek 5, odst. 1.

²⁶ Tamtéž, Článek 5, odst. 1, 2, 3.

²⁷ ÚPV – Označení původu a zeměpisná označení Společenství [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

²⁸ SLOVÁKOVÁ, Z. Průmyslové vlastnictví: Označení původu a zeměpisná označení, s. 212.

3.4.2 Specifikace předmětu ochrany

Specifikace představuje odlišnost produktu od jiných produktů téhož druhu. V podstatě představuje kvalitativní standard, který musí být dodržen ostatní produkcí, aby i ona mohla chráněné označení používat. Specifikace definuje název a popis produktu včetně surovin a základních fyzikálních, chemických, mikrobiologických a organoleptických vlastností, případně zvláštní pravidla pro balení a označování včetně stručného vymezení zeměpisné oblasti, a důkaz souvislosti mezi produktem a danou zeměpisnou oblastí. Souvislost zeměpisného prostředí, s vlastnostmi, jakostí nebo znaky takového výrobku by měla být prokazována zejména poukazem na okolnosti, které se podílejí na vytváření odlišnosti označovaného produktu od jiného produktu téhož druhu.

Ověření souladu se specifikacemi provedou, před uvedením produktu na trh, provedou kontrolní orgány stanovené členským státem. Náklady na toto ověření nesou hospodářské subjekty, kterých se tyto kontroly týkají.²⁹

Označení nezpůsobilá zápis u

Ochrana označení původu je v teorii průmyslového vlastnictví pojímána zejména jako ochrana spotřebitele před vzbuzováním falešných představ o původu zboží, především když jsou takovému původu přičítány určité vlastnosti zboží. Označení, která sice pravdivě označují území, odkud zboží pochází, ale jejich název vy mohl vyvolat klamavé mínění, že zboží pochází odjinud. (např. obec Paříž u Vimperka oproti hlavnímu městu Francie) zapsána do rejstříku být nemohou. Dále se jako označení původu ani jako zeměpisné označení nemůže do rejstříku zapsat obecný název druhu zboží (např. sýr, víno, šunka), či označení shodné s již chráněným označením původu, zeměpisným označením, všeobecně známou známkou či zapsanou ochrannou známkou, nebo označení shodné s názvem odrůdy rostlin nebo plemene zvířat, které by v důsledku této shody mohlo vést ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží.³⁰

3.4.3 Zánik chráněných označení

Může skončit pouze rozhodnutím Úřadu průmyslového vlastnictví, zjistí-li, že označení bylo zapsáno, aniž vyhovuje podmínkám stanoveným zákonem. Důvodem pro

²⁹ SZPI: *Přístup SZPI ke kontrole chráněných označení*. [online]. [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002118&docType=ART&nid=11314&chnum=10>

³⁰

zrušení může být i skutečnost, že výrobek nespĺňuje požadavky stanovené specifikací nebo odpadly důvody, pro které označení bylo zapsáno, např. protože se výrobky přestaly vyrábět, nebo se jej všichni oprávnění vzdají.

Další možností je podání žádosti o zrušení majitelem CHZO, která je zpoplatněna ve výši 500 Kč. V rozhodnutí uvede Úřad průmyslového vlastnictví den, k němuž se zápis zruší. Zrušení se zapíše do rejstříku a oznámí ve Věstníku.³¹

3.5 Symboly označení

Ve věstníku Evropské unie ze dne 2. července 2008 můžeme nalézt informaci, že Nařízením Komise evropského společenství č. 628/2008 se mění nařízení Evropského společenství č.1898/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady Evropského společenství č.510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin. Nařízením Komise evropského společenství č.1898/2006 stanovilo ve své příloze V. vlastnosti symbolů Společenství a to tak, že všechny názvy, které jsou zemědělského a potravinářského původu a jsou chráněny označením původu a zeměpisným označením, mohou být součástí štítku nebo na obalu produktu.

Od 4. ledna 2016 bude povinné uvést na etiketě zapsaný název označení, spolu se souvisejícím symbolem Unie. Na etiketě bude moci být uveden i údaj „chráněné označení původu“, „chráněné zeměpisné označení“, nebo odpovídající zkratky CHOP, CHZO, ZTS.³²

Obrázek 1: Logo označení původu

Obrázek 2: Logo zeměpisného označení

³¹ HORÁČEK, R., *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení)*, s. 543.

³² NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 628/2008 ze dne 2. července 2008, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin

Barevné a černobílé provedení

U barevného provedení symbolu se používají barvy PANTONE, nebo barvy pro čtyřbarevný tisk. Barvy PANTONE jsou definovaným standardem pro barevnou škálu a jsou celosvětově uznávanými. Ke každé barvě a jejímu odstínu je přiřazeno číslo a přesné složení konkrétní barvy.³³

Symbyoly, ochranných označení původu, jsou shodné svou barevnou a vizuální formou pro všechny země Evropského společenství. Symbyoly jsou odlišné pouze legendou, která je v nich uvedena. Jejich barevné provedení má tu výhodu, že vynikne na jakémkoliv barevném provedení. Níže uvedený typ symbolů se používá tehdy, když je obal nebo etiketa černá nebo velmi tmavá a je zapotřebí použít černobílého formátu.³⁴

Obrázek 4: Negativ CHZO a CHOP

Obrázek 3: Černobílé provedení CHZO a CHOP

3.6 Instituce a třídníky

O harmonizaci práv duševního vlastnictví usiluje v celosvětovém měřítku organizace WIPO a to skrze vzájemnou spolupráci mezi členskými státy a mezinárodními organizacemi. Jedinou institucí zabývající se ochranou práv v oblasti ochranných označení na území ČR je Úřad průmyslového vlastnictví.

3.6.1 Úřad průmyslového vlastnictví

Úřad průmyslového vlastnictví (ÚPV) je ústředním orgánem státní správy České republiky na ochranu průmyslového vlastnictví. V jeho čele je předseda jmenovaný vládou. Rozhoduje v rámci správního řízení o poskytování ochrany na vynálezy, průmyslové vzory, užitné vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení. Přes ÚPV jsou podávány žádosti o mezinárodní zápis českých označení původu v rámci Lisabonské dohody. Vede příslušné státní rejstříky

³³ Tamtéž

³⁴ NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 628/2008 ze dne 2. července 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin

o těchto předmětech průmyslových práv, vykonává činnost podle předpisů o patentových zástupcích a získává, zpracovává a zpřístupňuje fond světové patentové literatury.³⁵

Rejstřík Úřadu průmyslového vlastnictví

Rejstřík je veřejný dokument a každý má právo do něj nahlížet. Do rejstříku zapisuje ÚPV údaje o označení původu a zeměpisných označení. Tento zápis je následně uveřejněný ve Věstníku, který oznamuje i další změny, např. zrušení, změnu specifikace. Úřad je povinen vydávat Věstník podle nařízení vycházejícího z Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, jíž jsou členské země vázány vydávat periodicky úřední list. Úřad vydá komukoliv výpis z rejstříku, kdo jej o to požádá. Zároveň tím umožňuje subjektům vlastníci práva na ochranu prokazovat se k takovému užívání ochrany pro označení původu a zeměpisného označení.³⁶

3.6.2 WIPO (Světová organizace duševního vlastnictví)

Světová organizace duševního vlastnictví, byla ustanovena v roce 1970 uzavřením Úmluvy o vytvoření Světové organizaci duševního vlastnictví (World Intellectual Properte Organisation (dále jen ‚WIPO‘). Jejím sídlem je Ženeva a součástí této organizace je Mezinárodní úřad duševního vlastnictví (OHIM). Cílem této mezinárodní organizace je podpora ochrany práv duševního vlastnictví na celém světě skrze vzájemnou spolupráci mezi členskými státy a mezinárodními organizacemi. WIPO prostřednictvím svých orgánů provádí opatření určená ke zdokonalování ochrany duševního vlastnictví na celém světě a harmonizaci národního zákonodárství v této oblasti. Podněcuje uzavírání mezinárodních závazků směřujících k podpoře ochrany duševního vlastnictví, nabízí svou spolupráci státům požadujícím právně technickou pomoc v této oblasti, shromažďuje a rozšiřuje informace o ochraně duševního vlastnictví, provádí a podporuje studie v této oblasti a uveřejňuje jejich výsledky. Spravuje databáze označení původu a zeměpisných označení dle třídníku Lisabonské dohody.³⁷

V současné době existují v EU tři níže uvedené systémy zápisu do rejstříku a ochrany zemědělských zeměpisných označení. Jeden pro zemědělské produkty a potraviny, jeden pro lihoviny a jeden pro víno. Vyplyvá to částečně ze specifických vlastností

³⁵ ÚPV – *Základní informace* [online]. [cit. 2013-11-14]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/upv/zakladni-informace.html>

³⁶ Zákon č. 452/2001 Sb. ze dne 29. listopadu 2001 o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele

³⁷ JAKL, L., *Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice*, s. 150

dotyčných produktů a z postupného zavádění ochranných systémů pro jednotlivé typy produktů. Tyto tři systémy jsou založeny na podobném základě – druhu ochrany, definici, správním vynucování, vztahu s ochrannými známkami, pravidle koexistence s homonymními označeními, vytvoření rejstříku a úloze specifikace produktu. Existují však procedurální a jiné rozdíly vyplývající ze specifických požadavků na jednotlivé druhy produktů. Pro vína a zemědělské produkty jsou například k dispozici, jak nástroje CHOP, tak CHZO, ale u lihovin lze zapsat do rejstříku pouze CHZO.³⁸

Databáze DOOR

Databáze zemědělských produktů a potravin DOOR spravuje Evropská komise s cílem zajistit veřejnosti přístup k informacím o svých iniciativách a o politice Evropské unie obecně. Jsou zde k dispozici chráněná zeměpisná označení, chráněné označení původu, dále pak výrobky s označením zaručená tradiční specialita, ale tyto výrobky nebyly předmětem mé práce. V každém tomto odvětví se dá vyhledávat podle členských zemí Evropské unie a podle čísla dokumentu, které je pro každou žádost unikátní.³⁹ Jednotlivé zemědělské produkty jsou klasifikovány dle Nařízení Rady (ES) č. 510/2006, chráněných zeměpisných označení a označení původu. Klasifikují se do tří skupin a to na zemědělské produkty určené k lidské spotřebě, na potraviny a zemědělské produkty. Tyto třídy se dále dělí na podskupiny viz. Příloha č. 2.

Databáze E-Spirit-Drinks

Databáze E-Spirit-Drinks je databáze chráněných zeměpisných označení v Evropském společenství pro lihoviny pocházející z členských států a třetích zemí.⁴⁰

Databáze E-Bacchus

Databáze E-Bacchus je databáze chráněných zeměpisných označení vín pocházejících z členských států EU a třetích zemí podle nařízení Rady (ES) č. 1234/2007. Lze zde vyhledávat podle země původu a druhu vína.⁴¹

³⁸ Zelená kniha: o jakosti zemědělských produktů: normy pro produkty, požadavky na hospodaření a systémy jakosti [online]. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/consultation/greenpaper_cs.pdf

³⁹ DOOR - Evropa. [online]. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>

⁴⁰ E-Spirit-Drinks –European Commission [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/agriculture/spirits/>

⁴¹ Bacchus - European Commission [online]. [cit. 2014 -03-02]. Dostupné z:

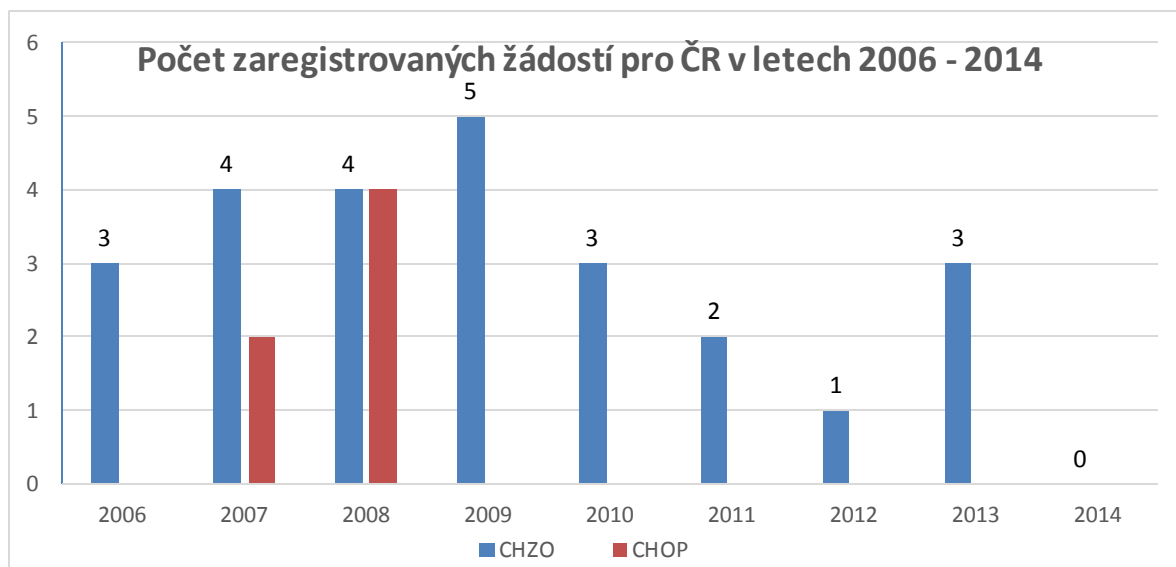
<http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?language=EN>

3.7 Velikost trhu produktů s označením původu

Trh pro kvalitní potraviny a zemědělské produkty se neustále rozrůstá a čím dál tím více producentů se snaží získat pro své produkty ochranné označení, právě protože jsou zeměpisná označení uznávána jako samostatná forma duševního vlastnictví ve více než 110 zemích světa. Mezi nejrozvinutější systémy registrací patří EU, Švýcarsko a Čína.

Velikost trhu můžeme kvantifikovat pomocí výše uvedených databází potravin. Ke dni 13. 11. 2013 je v databázi DOOR zaevidováno 1152 označení původu a dalších 161 podaných žádostí o zápis. Nejvíce si chrání své produkty Itálie a Francie, dále pak Španělsko, Portugalsko a Řecko. V těchto číslech nejsou zahrnuta vína ani destiláty. Databáze vín a destilátů E-Bacchus obsahuje 1290 Chráněných označení původu a 460 Chráněných zeměpisných označení. Nejvíce jsou zde zastoupena vína a destiláty z Itálie, Francie a Belgie.⁴²

Pro Českou republiku je ke dni 13. 11. 2013 na národní úrovni přihlášeno 200 chráněných označení a na mezinárodní úrovni je zaregistrováno 23 chráněných zeměpisných označení a 6 chráněných označení původu. Pro rok 2014 nejsou zatím žádné registrace, pouze dvě podané žádosti.

Graf 1: Počet zaregistrovaných žádostí pro ČR v letech 2006 – 2014.

Zdroj: DOOR, vlastní zpracování.

⁴² European policy for quality agricultural products [online]. [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/quality/2007_en.pdf

Seznam českých označení původu registrovaných v EU:

Chráněná zeměpisná označení – Mariánskolázeňské oplatky, Pardubický perník, Štramberské uši, Budějovické pivo, VALAŠSKÝ FRGÁL, Chelčicko-Lhenické ovoce, Karlovarské oplatky, Karlovarské trojhránky, Olomoucké tvarůžky, Jihočeská Zlatá Niva, Jihočeská Niva, pivo Černá Hora, Březnický ležák, Brněnské pivo; Starobrněnské pivo, Znojenské pivo, České pivo, Chodské pivo, Hořické trubičky, Třeboňský kapr, Lomnické suchary, Karlovarský suchar, Budějovický měšťanský var, Českobudějovické pivo

Chráněná označení původu – Pohořelický kapr, Žatecký chmel, Nošovické kysané zelí, Všestarská cibule, Chamomilla bohemika, Český kmín.⁴³

3.8 Právní ochrana označení původu

Zapsaná označení jsou chráněna proti přímému i nepřímému obchodnímu užití na srovnatelné zboží, na které se zápis nevztahuje a pokud toto zboží těží z dobré pověsti chráněného označení. Ochranná označení jsou chráněna proti jakémukoliv zneužití či napodobování i vůči záměrnému užívání výrazů druh, typ, metoda, na způsob, napodobeno apod. Dále jsou chráněna vůči lživým či klamavým údajům o vlastnostech zboží uvedených na etiketě, ale i na reklamních prospektech, přepravních obalech nebo dokumentech týkajících se příslušeného zboží. Jsou chráněna v podstatě proti všem ostatním praktikám, které by mohly vést ke klamání veřejnosti ohledně pravého původu zboží. Zápis označení má v ČR stejné účinky i pro označení přihlašované v EU.⁴⁴

Přihlašovatel, kterému náleží práva k zapsanému označení, se může u Městského soudu v Praze domáhat, aby bylo zakázáno užívat zapsané označení pro srovnatelné zboží, které nespĺňuje podmínky pro užívání zapsaného označení. Může požadovat, aby označení, kterým došlo k ohrožení nebo porušení práva ze zapsaného označení bylo okamžitě staženo.

Dále může požadovat, aby soud nařídil porušovateli zničit zboží, jehož uvedením na trh by mohlo dojít, nebo již došlo k ohrožení nebo porušení tohoto práva. Soud nemůže naříditi zničení zboží, které není vlastnictvím toho, proti němuž je návrh směřován, nebo jestliže by ohrožení či porušení práva mohlo být odstraněno jinak a zničení by bylo nepřiměřené tomuto ohrožení či porušení. Pokud byla vlastníkovu ochranného označení

⁴³ DOOR - Europa. [online]. [cit. 2014-03-08]

http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html?&recordStart=0&filter.dossierNumber=&filter.comboName=&filterMin.milestone__mask=&filterMin.milestone=&filterMax.milestone__mask=&filterMax.milestone=&filter.country=CZ&filter.category=&filter.type=&filter.status=

⁴⁴ JAKL, L., *Ochranné známky a označení původu*, str. 74

způsobena škoda, má poškozený právo na její náhradu. V případě nemajetkové újmy má poškozený práva na přiměřené zadostiučinění, které může spočívat i v peněžitém plnění. Poškozený může požadovat i vydání bezdůvodného obohacení.⁴⁵

3.9 Kontrolní orgány

Z důvodu ucelenosti systému vymáhání práva v této oblasti je zákonem upravena pravomoc dozorových orgánů k dohlížení nad dodržováním právních předpisů. V České republice je kontrolou pověřena Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Česká obchodní inspekce, Státní veterinární správa a živnostenské úřady. Funkcí těchto orgánů příslušných k provádění úředních kontrol je zabezpečit, že produkty nesoucí chráněné označení splňují požadavky uvedené ve specifikacích, a zajistit, aby byla respektována ochrana práv jejich oprávněných uživatelů.⁴⁶ Při zjištění nedostatků je příslušný kontrolní orgán oprávněn požadovat odstranění nedostatku, ukládat, popř. navrhopat opatření k jejich odstranění a kontrolovat plnění těchto opatření. Nesplnění požadavků může vyústit až ve zrušení označení. Kontrolní struktury provádějící ověření souladu se specifikací se mohou skládat z jednoho nebo několika příslušných kontrolních orgánů nebo kontrolních subjektů, které působí jako subjekty pro certifikaci produktů. Je tedy na členském státu, aby rozhodl, zda kontrolu bude provádět soukromý sektor, nebo zda bude probíhat v rámci státní správy.⁴⁷

⁴⁵ JAKL, L., *Ochranné známky a označení původu*, str. 74-75

⁴⁶ ÚPV – Označení původu a zeměpisná označení Společenství [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

⁴⁷ HORÁČEK, Roman. Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení), s. 543

4 Vlastní práce

Vlastní práci uvozuje charakteristika podniku Rybářství Třeboň. Společnost je charakterizována na základě stručného zhodnocení ekonomické situace. Podkladovými prameny byly zvoleny výroční zprávy a účetní závěrky společnosti. Cílem ekonomického zhodnocení je nastínit dlouhodobé hospodaření podniku. Dále navazuje historický vývoj právní ochrany třeboňských kaprů a definice specifik předmětu ochrany. Kapitola přínosy CHZO Třeboňský kapr je vypracována na základě interview s majitelem zmíněného podniku. Rozhovor má poskytnout reálný vhled do řešené problematiky a konkretizovat jednotlivé přínosy označení původu.

Po poskytnutí potřebných informací o předmětu ochrany, následuje stěžejní část bakalářské práce, kterou je dotazníkové šetření. Na základě výsledků dotazníkového šetření jsou sestavena doporučení, jejichž aplikace by mohla pomoci zlepšit pozici společnosti Rybářství Třeboň na trhu.

4.1 Charakteristika podniku

Společnost Rybářství Třeboň se sídlem v jižních Čechách byla založena v roce 1994. Hlavním předmětem podnikání je využití rybníků, speciálních rybochovných zařízení k produkci plůdků, násadových, tržních a generačních ryb. Jedná se o největšího producenta sladkovodních ryb v České republice i Evropské unii. Roční produkce činí cca 3200 tun ryb. Z toho je zastoupen z 95% kapr a zbylých 5% tvoří vedlejší druhy ryb. Téměř 80% produkce je exportováno do Německa, Rakouska a Francie a dalších zemí EU.⁴⁸

Informace charakterizující ekonomickou situaci podniku znázorňuje níže uvedená tabulka, kde jsou uvedena stálá aktiva, vlastní kapitál, tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb a výsledek hospodaření.

⁴⁸ Rybářství Třeboň, a. s., [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.trebon.rybarstvi.cz/info-rybarstvi-trebon>

Vybrané ukazatele finanční situace podniku (v tis. Kč)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aktiva celkem	574 693	583 532	548 393	488 623	456 928	437 430
Vlastní kapitál	153 279	234 574	241 468	196 670	219 990	225 966
Tržby za prodej vl. výrobků a služeb	124 723	153 212	85 364	57 902	140 751	148 635
Výsledek hospodaření před zdaněním	38 607	10 573	6 111	7 963	23 289	26 136

Tabulka 1 : Ekonomická situace podniku.

Zdroj: Účetní závěrky 2007 – 2012

Historie označení Třeboňský kapr

Označení Třeboňský kapr je využíváno k označování ryb se specifickými vlastnostmi více než 100 let. Označení bylo chráněno od roku 1974 jako české označení původu č. 54 Třeboňský kapr a jako mezinárodní označení původu Třeboňský kapr chráněné mezinárodními zápisy na základě Lisabonské dohody č. 53 z 22. listopadu 1967 a č. 836 z 6. prosince 2000. Kromě toho ochrana označení Třeboňský kapr byla také předmětem bilaterálních smluv, již zmíněných v odst. 3.3 této práce. Chráněným zeměpisným označením v právu EU se stal Třeboňský kapr v roce 2007.⁴⁹

Specifika předmětu ochrany práv

Specifika třeboňských kaprů je dána především zeměpisnými podmínkami. Vymezená oblast pro chov Třeboňského kapra je tvořena rybníky nacházejícími se v Třeboňské pánvi v chráněné zeměpisné oblasti Třeboňsko. Tvoří soustavu rybníků, která je propojena Zlatou stokou a říčkami s ní spojenými. Tento specifický biotop je jedinečný na celém světě. Právě chov kapra v této přirozené oblasti představuje vysokou kvalitu kapřího masa s obsahem tuku kolem 3%. U kaprů z jiných částí ČR je tato hodnota i třikrát vyšší. Velkou roli v obsahu tuku hraje nejen prostředí, ale hlavně přirozená potrava, která je v této oblasti pro kapra velmi jednoduše dostupná. Je zde kladen i velký důraz na přikrmování kapra, které není v této oblasti na denním pořádku. Dokrmování je v této oblasti naplánováno dvakrát do roka, pokud nenastane nějaká situace, která to vyžaduje.

⁴⁹ NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 1407/2007 ze dne 29. listopadu 2007, o zapsání názvu do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení (Třeboňský kapr (CHZO))

Dokrmovací směs Třeboňského kapra je tvořena pouze obilnou směsí, která se získává pouze od certifikovaných dodavatelů, a tudíž se zachovává vysoká kvalita kapřího masa.⁵⁰

Přínosy CHZO Třeboňský kapr

„Naší snahou při jeho získání od EU bylo především udržet historický název a vytvořit si právní jistotu do budoucna,“ zhodnotil hlavní cíle podniku majitel firmy Rybářství Třeboň. Třeboňský kapr je výjimečný a odlišuje se od všech ostatních ryb stejného druhu. V případě Třeboňského kapra se jedná o specifický a tradiční produkt jihočeského rybníkářství. V oblasti Třeboňska probíhají všechny stupně vývoje od rozmnožování, chovu a následného sádkování kapra. V případě značky CHZO nemusí docházet ke zpracování na tom samém místě. Je zde velice důležité dodržovat pouze již zmíněné stupně produkce. Pro Rybářství Třeboň je CHZO velkým přínosem, protože specifikuje klimatické a geologické podmínky, které nejsou nikde jinde podobné.

Co se týče českého trhu, je zde popularita kvalitního kapra z jižních Čech vysoká, jelikož je s prodejem spojeno i několik doprovodných programů. Ať se jedná o muzeum rybářství v Třeboni, hody Petra Voka z Rožmberka, až po slavnostní výlov rybníků Rožmberka a Horusického velkého rybníku. Získané CHZO by mělo v budoucnu upevnit mínění o kvalitě sladkovodních ryb z jihočeské oblasti jak v České republice, tak v ostatních zemích. Např. do Německa a Rakouska se vyváží větší množství ryb, než se zkonsumuje v celé ČR.

Nelze s jistotou říci, zda se po získání označení zeměpisného původu zvýšila poptávka po Třeboňských kaprech, ale označení CHZO zlepšuje reputaci společnosti a představuje marketingovou výhodu.⁵¹

4.5 Dotazníkové šetření

Anonymní dotazníkové šetření proběhlo v období prosince 2013. Bylo zaměřeno na spotřebitele sladkovodních ryb. Cílem bylo zjistit povědomí spotřebitelů o označování kvality výrobků pomocí symbolů CHZO a CHOP. Otázky byly zaměřeny především na znalost pojmů a symboliky, zda je problematika označování původu na výrobcích dostatečně propagovaná, a zda má toto označování pro spotřebitele význam.

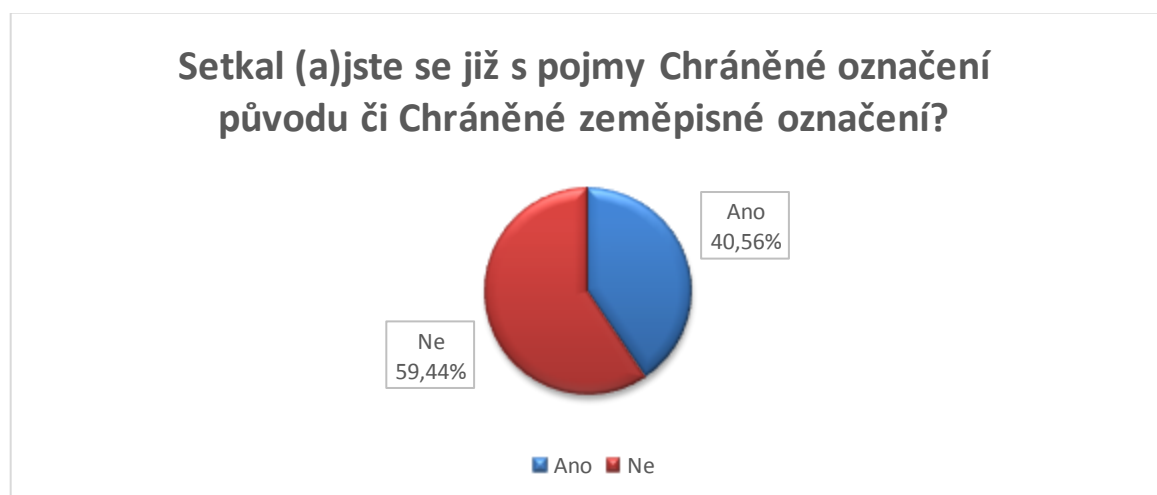
⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Informace získané při osobním rozhovoru s majitelem společnosti Rybářství Třeboň, a. s.

Pro sběr primárních dat byla zvolena metoda dotazování. Tato metoda se zdála nejvhodnější z důvodu možnosti podat osobní vysvětlení či upřesnění některých dotazů při nejasnostech. Celkově se zúčastnilo 212 respondentů. Muži byli zastoupeni z 73% a ženy v nižším počtu 27%. Tito respondenti byli rozděleni do věkových kategorií, na skupiny: mladý věk (studenti) 15 – 25 let, střední věk 26-50 let (ekonomicky aktivní obyvatelstvo) a starší než 51 let.

Po zodpovězení otázek byly respondentům poskytnuty správné odpovědi, aby v budoucnu mohli takto nabytých znalostí využít.

První otázka se týkala zkušenosti, zda se respondent někdy seznámil s označením Chráněné zeměpisné označení a Chráněné označení původu. Celkově 40,56% se s označením setkalo, buď v médiích nebo přímo na etiketách zboží a 59,44% se s těmito pojmy nikdy neseťkalo.

Graf 2: Setkal(a) jste se již s pojmy CHOP a CHZO?

Zdroj: Vlastní šetření, 2013.

Dále byli účastníci dotázáni, co je hlavním cílem Chráněných označení původu. Bylo na výběr ze tří variant:

- a) Zaručit kvalitu potravin se specifickými vlastnostmi, které jsou dány zeměpisnou oblastí.
- b) Zlepšit postavení českých výrobků na zahraničním trhu, označením potravin „ČESKÉ“.
- c) Možnost vyrábět české výrobky v jiných zemích.

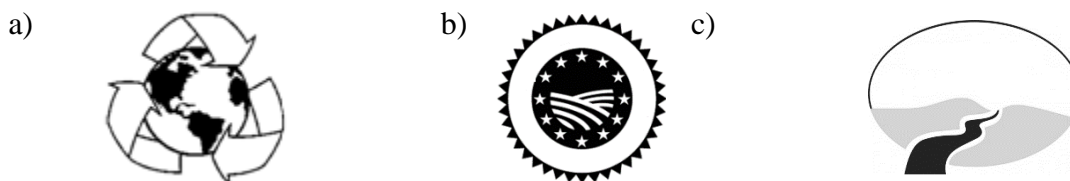

Graf 3 : Co je hlavním cílem označení původu?

Zdroj: Vlastní šetření, 2013.

Z výše uvedeného grafu lze vyčíst, že 58% respondentů, i v případě, že předtím nikdy neslyšeli o označení původu, označilo správně odpověď a). Nebo-li, přes neznalost pojmu by správně přisuzovali výrobkům s tímto označením charakteristické vlastnosti dané zeměpisnou oblastí. Celých 34% dotazovaných označilo odpověď b), zde je nutno dodat, že spotřebitelé bývají velmi často ovlivňováni slovy „český výrobek“, nebo česká kvalita. V neinformovaném spotřebiteli to může vyvolat jistotu kvalitu českých potravin a jistotu toho, že je tento výrobek vyráběn pouze v České republice, i když tomu tak často nebývá.⁵² Odpověď: Možnost vyrábět výrobky v cizích zemích, zvolilo 8% dotazovaných, k takto špatně zvolené odpovědi mohlo doházet z důvodu, že si dotazovaní mohli představit, že by například Budějovický Budvar mohl otevřít pobočku na území jiného státu. Neboli otevření poboček českých firem v zahraničí.

V další otázce jsem se snažila zjistit, zda spotřebitelé poznají logo Ochranných označení, i po odebrání popisků. Respondentům byly předloženy tři níže uvedené typy označení, z nichž první logo je spojeno s recyklací odpadů, druhé patří Chráněným označením a třetí patří Povltavským mlékárnám.

⁵² Např. v případě obchodního řetězce Penny, který v televizních reklamách v roce 2013 kladl důraz na to, že prodává především české výrobky. V této reklamě se však objevují výrobky jako Jogobella od společnosti Zott, s. r. o., nebo čokoláda Milka od společnosti Kraft Foods Deutschland, oba tyto výrobky jsou od německých výrobců.

V této otázce se projevilo, že pojem chráněných označení není tak povědomý, ale jeho logo přesně označila většina, a to 77, 83% dotazovaných. Tuto skutečnost přisuzují povědomosti ochranných označení na etiketách piva. Zbytek přisuzoval pojem k logu Povltavských mlékáren, ale jen z 13,2%, logo recyklace odpadů pak označilo 8,9%, tedy jen 19 lidí.

Další otázka na individuální odhad respondentů na počet registrovaných zeměpisných označení pro území ČR, byla cíleně sestavena bez nápovědy, jako otevřená. Pro co nejpřesnější odhad spotřebitelů, jak velký je trh takto označovaných výrobků. V současné době je zaregistrováno 29 českých produktů, které jsou platné pro celou Evropskou unii. Počet zaregistrovaných produktů na území České republiky je 200.

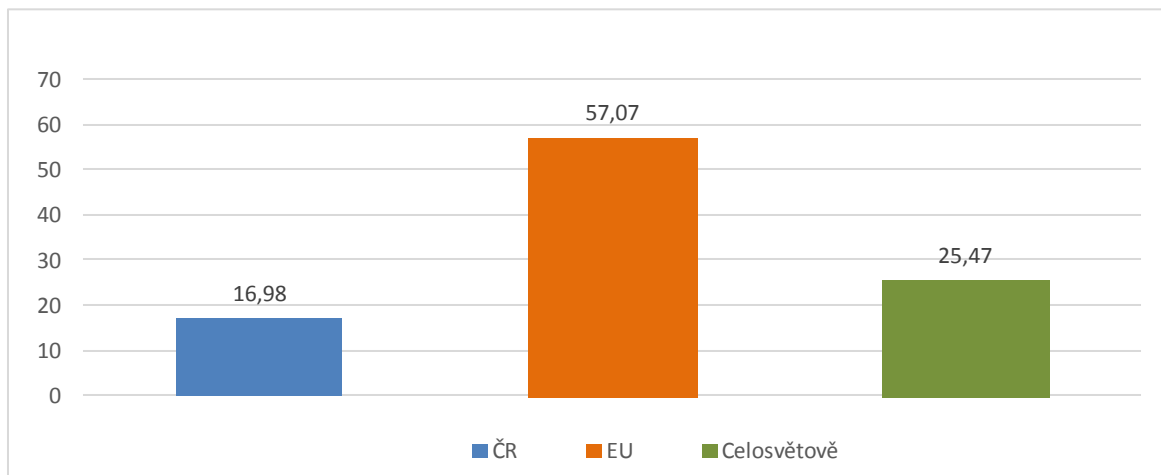
Nejčastěji respondenti tipovali v rozmezí 21-50 značek tj. 45,85%. Jako druhá nejčastější odpověď se pohybovala v rozmezí 51-100 a to v zastoupení 22,43%. Již zanedbatelné množství se pohybovalo v rozmezí 100 a více (15,12%), méně než 20 výrobků označilo 16,58% dotazovaných.

Pokud by se jednalo o otázku směřovanou pouze na výrobky chráněné celou Evropskou unií, můžeme konstatovat, že skoro polovina respondentů svůj typ směřovala ke správnému výsledku. Avšak označení původu zaregistrovaných Úřadem průmyslového vlastnictví pouze pro Českou republiku, kterých je okolo 200 odpovědělo jen 15,12% dotázaných.

Další otázka byla zaměřena, na to jak velké pole působnosti označení původu mají. Zda se jedná o označení realizovatelná pouze v České republice, v celé EU nebo jsou uznávána celosvětově.

Označení původu jsou v různých právních úpravách chráněna na celém světě. Systém označení původu platný pro EU, je dostupný i zeměpisným označením třetích zemí, pokud jsou tato označení chráněna v zemích původu.

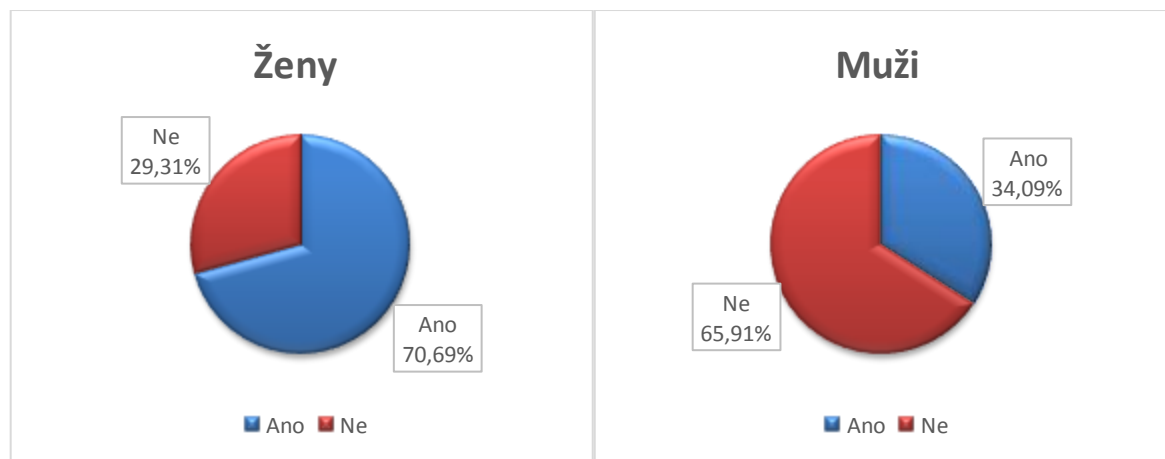
V níže uvedeném grafu, je patrné, že naprostá většina respondentů odpověděla, že chráněná označení mají působnost pouze v Evropské Unii. Tento výsledek lze přisuzovat členství České republiky v EU. Jelikož zákony ČR musí být v souladu s Evropskou unií. Tak obyvatelé předpokládají, že zákony, které platí pro ČR, platí taktéž i v EU.

Graf 4: Jaké myslíte, že mají označení původu pole působnosti

Zdroj: Vlastní šetření, 2013.

Otázka, zda spotřebitel sleduje symboly kvality na výrobcích a zda preferuje takto označené zboží, odpovídaly kladně především ženy, u mužů se zájem o symboly kvality neprojevil jako hlavní faktor při výběru potravin. Ženy při nákupu zkoumají etikety a zajímá je jak složení, tak záruky kvality jako označení Klasa, Fair Trade nebo Bio. Muži se při nákupu orientují spíše na vlastní zkušenost a cenu.

Graf 5: Sledování symboliky na etiketách u mužů a žen.

Zdroj: Vlastní šetření, 2013.

V podstatě navazující otázka, zda je spotřebitel ochotný připlatit za kvalitní potraviny, měla poskytnout informaci, zda značky kvality vůbec mají nějakou přidanou hodnotu. Zda se spotřebitel podle těchto označení orientuje, nebo jestli jsou jen kosmetickým doplňkem etiket. Jestli značka kvality může ovlivnit nákup spotřebitele a zda je pro něj vyšší cena překážkou pro nákup kvalitnějších potravin nebo jestli za kvalitu rád připlatí. Ukázalo se, že skoro 70% dotazovaných je ochotno za kvalitní potraviny zaplatit více. Zbýlých 30%

tvorí převážně věková skupina, 51 a více, kde se ukázalo, že v naprosté většině případů není ochotna za kvalitní potraviny připlácet.

Tento výsledek byl porovnán s průzkumem Asociace malých a středních podniků a živnostníků (AMSP ČR), Rady kvality České republiky a Řídícího výboru programu Česká kvalita. Na skupině 500 spotřebitelů byly sledovány preference při nákupu výrobků. Hlavními sledovanými faktory byla značka, složení, osobní zkušenost, země původu a atraktivita obalu. Průzkum ukázal, že u českých spotřebitelů roste ochota si za kvalitnější potraviny připlatit. Jako hlavní kritérium při nákupu potravin označilo kvalitu 61% dotázaných. Na druhém místě skončila cena, kterou zvolilo 59% respondentů. Ostatní kritéria byla zohledňována již v menším počtu.⁵³

Graf 6 : Jste ochotný(á), připlatit za kvalitní potraviny?

Zdroj: Vlastní šetření, 2013.

Výsledky dotazu zda jsou spotřebitelé ochotni za kvalitu připlatit, dopadly téměř stejně u obou průzkumů. Výsledek mého dotazníkového šetření od výsledku průzkumu AMSP ČR, Rady kvality České republiky a Řídícího výboru programu Česká kvalita, se liší jen, o 11%. Tato skutečnost může být přisuzována velikosti dotazovaného segmentu obyvatel. Musí být také přihlédnuto k faktu, že v případě mého dotazníkového šetření se účastnilo 73% mužů a jen 27% žen. Z takto velké skupiny mužů odpovědělo v předcházející otázce 66%, že nesleduje značky na produktech. Proto pokud by se průzkumu účastnila polovina mužů a polovina žen. Výsledek by ukázal mnohem větší zastoupení respondentů, kteří preferují kvalitu před cenou.

⁵³ EurActiv - Češi dbají při nákupech čím dál více na kvalitu zboží, ukázal průzkum | ČR v Evropské unii | Evropská unie - portál o EU | EurActiv.cz. [online]. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cesi-dbaji-pri-nakupech-cim-dal-vice-na-kvalitu-zbozi-u-kazal-pruzku-m-010127>

Předposlední otázka dotazníku, byla vztažena na sledovanou společnost Rybářství Třeboň. Tato otázka měla definovat, jak velký počet respondentů zná chráněné zeměpisné označení Třeboňského kapra. Zda je tato značka dostatečně propagována jako kvalitnější ryba se specifickými vlastnostmi, nebo jestli má firma Rybářství Třeboň nevyužitý potenciál tohoto označení a tím možné mezery v marketingu.

Celých 80% dotazovaných odpovědělo záporně. Třeboňského kapra zná každý, ale že je chráněným zeměpisným označením vědělo jen 20% dotazovaných. Několik respondentů si vzpomnělo na kampaň Ministerstva zemědělství: „Ryba domácí“, několikaletou marketingovou podporu prodeje českých ryb, která měla zastavit propad prodeje sladkovodních ryb, a mylně se domnívali, že Ryba domácí je chráněným zeměpisným označením.

Graf 7 : Věděl(a) jste, že Třeboňský kapr je certifikován chráněným zeměpisným označením?
Zdroj: Vlastní šetření, 2013

Poslední otázka byla doplňující, zda by respondent dokázal vyjmenovat i jiná zeměpisná označení. Pokud respondent nebyl schopen na otázku odpovědět, byla mu položena otázka: Které oblasti jsou známé výrobou typicky českých produktů? Většinu respondentů napadlo pivo, Pardubický perník, Olomoucké tvarůžky, Hořické trubičky a pomazánkové máslo. Pivo bylo označováno ze všech výrobků nejčastěji. Důvodem toho může být velká propagace zeměpisného označení „České pivo“ v médiích, a vzhledem k tomu, že je symbol CHZO na etiketách českých piv, dostane se toto označení do podvědomí spotřebitelů. Dále nejvíce zastoupený byl Pardubický perník, na který nejčastěji navazovala odpověď Hořické trubičky.

Mnohokrát bylo i označeno pomazánkové máslo, i když na seznamu zeměpisných označení není. Zmiňováno bylo pravděpodobně díky velké mediální kauze, kdy Evropská unie chtěla přejmenovat ochrannou známku Pomazánkové máslo na roztíratelný tuk, jelikož nespĺňuje parametry dané Evropskou unií.⁵⁴ Mezi odpověďmi se dále objevovaly výrobky jako Becherovka, špekáčky, porcelán, kostkový cukr, Pražská šunka, Romadúr a frgál, avšak ani jeden z těchto produktů není označením původu.

Zhodnoce ní výsledků dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření vyplívá, že téměř všem respondentům jsou označení původu povědomá, ale nedokáží přímo určit, jak tato značka kvality vypadá a na jakých výrobcích ji naleznou. Zarážející je, jak málo českých výrobků dotazovaní vyjmenovali. Česká republika má zaregistrováno 200 označení původu a z toho 29 na mezinárodní úrovni, respondenti dokázali vyjmenovat jen několik z nich. Nejčastěji označovaly výrobky Pardubický perník, Pilsner Urquell a Hořické trubičky.

Respondenti vyjadřovali zájem o tato označení poté, co zjistili, že tato značka je uznávána na mezinárodní úrovni a ne například jako označení Klasa, které má působnost jen na úrovni národní. Kroky výrobců by proto měli směřovat nejen k propagaci samotného označení, ale i vysvětlení, co tímto označením spotřebiteli zaručují.

Nejlépe si vede chráněné zeměpisné označení České pivo, díky masivní kampani, která proběhla v roce 2013. Segment spotřebitelů, kteří kupují pivo je veliký a tak tato rozsáhlá kampaň zřejmě dostala značku CHZO do podvědomí lidí.

4.7 Doporučení pro podnik Rybářství Třeboň, a. s.

Na základě syntézy výsledků dotazníkového šetření a informací poskytnutých majitelem podniku je zpracováno několik potenciálních návrhů pro zlepšení pozice společnosti Rybářství Třeboň na trhu.

Nejprve jsou uvedeny již realizované kampaně, které by mohli být inspirací. Prvním příkladem je již výše uvedená kampaň chráněného zeměpisného označení ‚České pivo‘. Úspěšnost této reklamy, potvrzuje fakt, že CHZO ‚České pivo‘ bylo označeno téměř všemi respondenty, kteří se někdy setkali s pojmem označení původu.

⁵⁴ Euroskop.cz – ČR a EU – *Česko neuspělo ve sporu o pomazánkové máslo*. [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/8952/21412/c_lanek/cesko-neuspelo-ve-sporu-o-pomazankove-maslo/

Druhým příkladem je kampaň Ministerstva zemědělství ‚Ryba domácí‘. Jednalo se marketingovou podporu prodeje českých ryb v období let 2008-2011, jejímž cílem bylo zastavit propad spotřeby sladkovodních ryb. Výsledkem kampaně bylo nejen zastavení propadu spotřeby, ale spotřeba sladkovodních ryb dokonce vzrostla o 10,8%. Na tuto kampaň si vzpomněli i někteří dotazovaní, ti se mylně domnívali, že ‚Ryba domácí‘ je chráněným označením původu. Tento fakt lze brát jako pozitivní, avšak upozorňuje na neznalost správné definice označení původu.

Základní změnou oproti dosavadním kampaním by se měla stát komunikace s konečným spotřebitelem. Neapelovat jen na existenci ochranné známky nebo chráněného zeměpisného označení Třeboňský kapr, ale vysvětlit spotřebiteli rozdíl v kvalitě mezi třeboňským kaprem a ostatními sladkovodními rybami z jiných území. Takto postavená kampaň by se mohla zaměřit na následující činnosti.

- Navázání spolupráce s úspěšnými televizní pořady o vaření v podobě TV sponzoringu (Kluci v akci, Ano, šéfe!, Rady ptáka Loskutáka). TV sponzoring není tak nákladný jako klasické TV spoty. Odpadají zde náklady na tvorbu reklamy, opakování ve vysílání atp. Pořad o vaření poskytne spotřebiteli i zajímavé možnosti úpravy ryb.
- Ochutnávky připravených pokrmů v hypermarketech (Makro, Tesco, Globus), spojené se soutěží.
- Prodej z kádí u hypermarketů v období Velikonoc, tím apelovat na tradici konzumace sladkovodních ryb jako postního pokrmu. Tímto krokem zvýšit konzumaci ryb během roku.

Jak je již výše uvedeno, kampaně na propagaci českých výrobků jsou v ČR velmi kladně přijímány. Jelikož se označení CHZO již do podvědomí lidí dostalo z kampaně ‚České pivo‘, měla by firma Rybářství Třeboň, již připravenou půdu pro komerční rozšíření. Projekt by mohl nejen zvýšit tržby z prodeje kaprů, ale také podpořit zájem veřejnosti o produkty rybolovu, a tím v dlouhodobé perspektivě ovlivnit spotřebitelské chování a zájem o zdravý životní styl.

5 Závěr

Označování původu považují pro spotřebitele jako velmi zajímavé. A stejně jako ostatní národy, tak i Češi mají velké množství kvalitních výrobků, které si toto označení zaslouží. Skeptici vyjadřují nesouhlas s těmito označeními, protože takto označené produkty nezaručují spotřebitelům kvalitu, tolik omílanou v marketingových propagacích, ale jen spjatost s určitým územím. Jako vysvětlení bych uvedla výrok majitele firmy Rybářství Třeboň: *„CHZO Třeboňský kapr představuje oficiální uznání toho, co již dříve věděl každý, poskytuje informace pouze o místě produkce. Pro nás bylo důležité především udržet historický název a vytvořit si právní jistotu do budoucna.“* Já s tímto výrokem souhlasím. Ujistění spotřebitele, že právě tento výrobek je vyráběn na tomto jedinečném území je jako skutečnost dostačující a spotřebitel může sám snadno zjistit, zda je tento výrobek kvalitní a zda si tím pádem zaslouží jeho pozornost. K samotnému zjištění kvality může využít ostatních značek kvality na etiketách.

Z hlediska výrobce se nejedná o zásadní krok, který by vedl k velkým tržbám. Avšak je jisté, že kvalitní a lety prověřené chráněné označení velmi ovlivní spotřebitelův nákup, a proto správně využitý potenciál těchto označení funguje jako kvalitní nástroj marketingu. Podnik tedy získá nejen právní ochranu proti parazitování na dobré pověsti, ale zlepšuje i svou pozici na trhu.

Osobně jako největší problém vidím rozdílnost v kritériích při udělování těchto označení. Legislativa upravuje dvě formy označení, kdy označení původu má přísnější kritéria pro získání, zatímco zeměpisné označení tak velké nároky nemá. Přes to jsou obě označení stejně právně chráněna a konečný spotřebitel mezi nimi ani nepozná rozdíl. Zde vzniká diskriminace označení původu, jehož žadatelé procházejí zdlouhavým a náročným procesem přihlašování, oproti přihlašovatelům zeměpisných označení, jejichž proces není tak náročný.

Právní úprava označení původu prošla dlouholetým vývojem, ale stále se v této problematice najdou mezery. Na otázku, proč nejsou ochranná označení původu známá širší veřejnosti, je nutno odpovědět, že samotní výrobci, kteří prochází složitým registračním procesem, nakonec své takto označené výrobky dostatečně nepropagují a tak se tato informace ke konečnému spotřebiteli téměř nedostane. Tento systém má význam a zasloužil by si větší propagaci jak ze strany EU, tak od samotných výrobců.

6 Seznam použitých zdrojů

BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

ECHOLS, Marsha A. *Geographical Indications for Food Products: International Legal and Regulatory Perspectives*. Kluwer law international, 2008. 315 s. ISBN 978-90-411-2548.

GOLDBERG, Stacey D. *WHO WILL RAISE THE WHITE FLAG?: The battle between the United States and the European Union over the protection of geographical indications* [online]. University of Pennsylvania Law School 1. vyd. LexisNexis, 2001, 107-151 s. [cit. 2013-10-20]. Dostupné z :[https://www.law.upenn.edu/journals/jil/articles/volume22/issue1/Goldberg22U.Pa.J.Int'IEcon.L.107\(2001\).pdf](https://www.law.upenn.edu/journals/jil/articles/volume22/issue1/Goldberg22U.Pa.J.Int'IEcon.L.107(2001).pdf)

HORÁČEK, Roman. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení): komentář. 2., podstatně doplněné vydání*. Praha: C. H. Beck, 2008, xiv, 543 s., Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-058-4.

JAKL, Ladislav. *Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice. 2. dopl. přepr. vyd.* Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2003, 227 s. ISBN 80-7282-033-8.

JAKL, Ladislav. *Ochranné známky a označení původu. Vyd. 2. dopl.* Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2002, 265 s. ISBN 8072820176.

JAKL, Ladislav. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2008. 2. dopl. přepr., 168 s. ISBN 978-80-863855-30-1.

KELBLOVÁ, Hana. *Konflikt zeměpisných označení a ochranných známek. Kvasný průmysl: odborný časopis pro výrobu nápojů a biochemické technologie*. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, Praha ve spolupř. se Sahm, s. r. o, 2012, roč. 58, 11-12. ISSN: 0023-5830.

LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Práva na označení: Obchodní jméno, ochranné známky, označení původu výrobku. 1.vyd.* Praha: Orac, 1997. 213 s. ISBN 80-901938-3-8.

MALÝ, Josef. *Obchod nehmotnými statky: patenty, vynálezy, know-how, ochranné známky. Vyd. 1.* Praha: C. H. Beck, 1995. 257 s. ISBN 80-717-9320-5.

MUNKOVÁ, Jindřiška. *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž. Vyd. 1.* Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2000. 122 s. ISBN 8085100959.

O'CONNOR, Bernard. *The Law of Geographical Indications*. Cameron May Ltd., 2007, 500 s. ISBN 1 874698 99 6.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Průmyslové vlastnictví: vynálezy, užité vzory, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení*. 2., dopl. a rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2006, 215 s. Studijní texty (LexisNexis). ISBN 8086920089.

SUKOVÁ, Irena. *Průvodce označováním potravin*. 1. vyd. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2006, 52 s. ISBN 80-727-1174-1.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Lisabonská smlouva a společná obchodní politika EU*. Současná Evropa [online]. 2012, roč. 19, č. 2. [cit. 2013-17-10]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=37.pdf>, ISSN 1804-1280.

TÝČ, Vladimír. *Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě*. 1. vyd. Praha: Linde, 1997, 166 s. ISBN 80-7201-102-2.

VEBER, Jaromír. *Řízení jakosti a ochrana spotřebitele*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007, 201 s. ISBN 978-80-247-1782-1.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu ze dne 31. října 1958, revidovaná ve Stockholmu dne 14. července 1967 (vyhl. Č. 67/1975 Sb., ve znění vyhl. Č. 79-1985 Sb.)

Madridská dohoda o potlačení falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891, revidována ve Washingtonu, dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934 a v Lisabonu dne 31. října 1958 (vyhl. Č. 64/1963 Sb.)

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1151/2012: ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin [online]. [cit. 2013-11-04]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:CS:PDF>

NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 628/2008 ze dne 2. července 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1898/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2008. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:173:0003:0005:CS:PDF>

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2006. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:093:0012:0025:CS:PDF>

NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 1407/2007 ze dne 29. listopadu 2007, o zapsání názvu do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení (Třeboňský kapr (CHZO)) Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:066:0001:0004:CS:PDF>

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva) ze dne 20. 3. 1883, revidovaná v Bruselu dne 14. 12. 1900, ve Washingtonu dne 2. 6. 1911, v Haagu dne 6. 11. 1925, v Londýně dne 2. 6. 1934, v Lisabonu dne 31. 10. 1958 a ve Stockholmu dne 14. 7. 1967 a změněná dne 2. 10. 1979 (vyhl. č. 64/1967 Sb., ve znění vyhl. č. 81/1985 Sb.)

Zákon č. 452/2001 Sb. ze dne 29. listopadu 2001 o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele [online]. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: http://www.upv.cz/dms/pdf_dokumenty/zakony/452_2001_2011.pdf

INTERNETOVÉ ZDROJE

E-Bacchus - European Commission [online]. [cit. 2014 -03-02]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/markets/wine/e-bacchus/index.cfm?language=EN>

DOOR - Europa. [online]. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html>

E-Spirit - Drinks –European Commission [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/spirits/>

EurActiv - Češi dbají při nákupu čím dál více na kvalitu zboží, ukázal průzkum | ČR v Evropské unii | Evropská unie - portál o EU | EurActiv.cz. [online]. [cit. 2014-03-04]. DOI: 1803-2486. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cesi-dbaji-pri-nakupch-cim-dal-vice-na-kvalitu-zbozi-ukazal-pruzkum-010127>

European Commission. *European policy for quality agricultural products* [online]. Brusel: European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, 2007 [online]. [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/quality/2007_en.pdf. ISBN 92-790-3228-3.

Euroskop.cz – ČR a EU – *Česko neuspělo ve sporu o pomazánkové máslo*. [online]. [cit. 2014-03-08]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8952/21412/clanek/cesko-neuspelo-ve-sporu-o-pomazankove-maslo/>

Rybářství Třeboň, a. s., [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: <http://www.trebon.rybarstvi.cz/info-rybarstvi-trebon>

System chráněných zeměpisných označení (Regionální potraviny). In: [online]. [cit. 2013-10-08]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/o-projektu/aktuality/system-chranenych-zemepisnych-oznaceni.html>

Státní zemědělská a potravinářská inspekce: *Přístup SZPI ke kontrole chráněných označení.* [online]. [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002118&docType=ART&nid=11314&chnum=10>

ÚPV – Označení původu a zeměpisná označení Společenství [online].[cit. 2014-03-08]. Dostupné z:<http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/oznaceni-puvodu-zemepisna-oznaceni/prihlasovani-do-zahranici/oznaceni-puvodu-a-zemepisna-oznaceni-spolecenstvi0.html>

ÚPV – Základní informace [online].[cit. 2013-11-14]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/upv/zakladni-informace.html>

Zelená kniha: o jakosti zemědělských produktů: normy pro produkty, požadavky na hospodaření a systémy jakosti [online]. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/consultation/greenpaper_cs.pdf

Seznam obrázků a grafů:

Obrázek 1: Logo označení původu	20
Obrázek 2: Logo zeměpisného označení	20
Obrázek 3: Černobílé provedení CHZO a CHOP	21
Obrázek 4: Negativ CHZO a CHOP	21
Graf 1: Počet zaregistrovaných žádostí pro ČR v letech 2006 – 2014.	24
Graf 2: Setkal(a) jste se již s pojmem CHOP a CHZO?	30
Graf 3 : Co je hlavním cílem označení původu?	31
Graf 4: Jaké myslíte, že mají označení původu pole působnosti?	33
Graf 5: Sledování symboliky na etiketách u mužů a žen.	33
Graf 6 : Jste ochotný(á), připlatit za kvalitní potraviny?	34
Graf 7 : Věděl(a) jste, že Třeboňský kapr je certifikován chráněným zeměpisným označením?	35

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Dotazník	40
Příloha č. 2: Klasifikace průduktů pro účely Nařízení Rady (ES) č. 510/2006, chráněných zeměpisných označení a označení původu.....	42
Příloha č. 3: Sdělení orgánů a institucí EU o zveřejnění žádosti o ochraně zeměpisných označení: ‚Třeboňský kapr‘	43

7 Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník.

Dotazník

Dobrý den,

*dovolte mi, abych Vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku. Výsledky tohoto průzkumu se stanou součástí mé bakalářské práce na téma: Využívání chráněných zeměpisných označení v České republice“. Tento dotazník slouží ke zmapování povědomí spotřebitelů o označování kvality potravin a zjištění jejich preferencí. (vybrané odpovědi zakroužkujte)
Velmi děkuji za Váš čas a ochotu.....Jana Tomanová (studentka ČZU v Praze)*

1) Pohlaví: muž žena

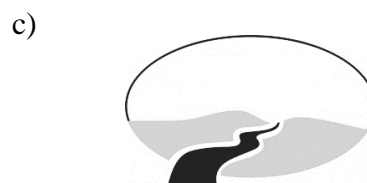
2) Věk: 15-25 26-50 51 a více

3) Setkal (a) jste se již s pojmem **Chráněné označení původu** či **Chráněné zeměpisné označení**? Ano Ne

4) Cílem Chráněných označení původu je:

- a) zaručit kvalitu potravin se specifickými vlastnostmi, které jsou dány zeměpisnou oblastí
- b) zlepšit postavení českých výrobků na zahraničním trhu, označením potravin „ČESKÉ“
- c) možnost vyrábět české výrobky v jiných zemích

5) Tušíte, který z těchto symbolů (po odebrání popisků) patří chráněným označením původu?

6) Tušíte, kolik označení původu je registrováno pro ČR?

7) Jaké myslíte, že mají označení původu pole působnosti?

- a) Jsou to označení uznávaná pouze Českou republikou
- b) Jsou to označení uznávaná EU
- c) Jsou to označení uznávaná celosvětově

8) Sledujete symboly kvality na výrobcích? Preferujete takto označené výrobky?

Ano Ne

9) Jste ochotný(á), připlatit za kvalitní potraviny?

Spíše ano Spíše ne

10) Věděli jste, že Třeboňský kapr je **chráněným zeměpisným označením**?

Ano Ne

11) Znáte některé výrobky označené touto značkou?.....

.....

Tímto dotazník končí. Děkuji za Váš čas a přeji hezký den.

**KLASIFIKACE PRODUKTŮ PRO ÚČELY
NAŘÍZENÍ RADY(ES) č. 510/2006, chráněných zeměpisných označení
a označení původu**

**1. ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKTY URČENÉ K LIDSKÉ SPOTŘEBĚ, UVEDENÉ V
PŘÍLOZE I SMLOUVY**

- Třída 1.1 Čerstvé maso (a droby)
- Třída 1.2 Masné výrobky (vařené, solené, uzené atd.)
- Třída 1.3 Sýry
- Třída 1.4 Ostatní produkty živočišného původu (vejce, med, mléčné výrobky kromě másla)
- Třída 1.5 Oleje a tuky (másla, margarín, olej atd.)
- Třída 1.6 Ovoce, zelenina a obiloviny v nezměněném stavu nebo zpracované
- Třída 1.7 Čerstvé ryby, měkkýši a korýši a výrobky z nich získané
- Třída 1.8 Ostatní produkty přílohy I Smlouvy (koření atd.)

2. POTRAVINY UVEDENÉ V PŘÍLOZE I NAŘÍZENÍ

- Třída 2.1 Pivo
- Třída 2.2 Přírodní minerální vody a pramenité vody
- Třída 2.3 Nápoje vyrobené z rostlinných výtažků
- Třída 2.4 Chléb, pečivo, cukrářské výrobky, cukrovinky, sušenky a ostatní pekařské zboží
- Třída 2.5 Přírodní klovatiny a pryskyřice
- Třída 2.6 Hořčičná pasta
- Třída 2.7 Těstoviny

3. ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKTY UVEDENÉ V PŘÍLOZE II NAŘÍZENÍ

- Třída 3.1 Seno
- Třída 3.2 Vonné silice
- Třída 3.3 Korek
- Třída 3.4 Košenila (surovina živočišného původu)
- Třída 3.5 Květiny a okrasné rostliny
- Třída 3.6 Vlna
- Třída 3.7 Proutí
- Třída 3.8 Třený len

Příloha č. 3: NAŘÍZENÍ KOMISE (ES), o zapsání názvu (Třeboňský kapr (CHZO)) do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení

SDĚLENÍ ORGÁNŮ A INSTITUCÍ EVROPSKÉ UNIE

KOMISE

Zveřejnění žádosti podle čl. 6 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně ze zeměpisných označení a označení původu ze zeměpisných produktů a potravin

(2007/C 66/01)

Toto zveřejnění uděluje právo podat proti zápisu námítky podle článku 7 nařízení Rady (ES) č. 510/2006 (1). Komise musí obdržet námítky do 6 měsíců po tomto zveřejnění.

PŘEHLED

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 510/2006
„TŘEBOŇSKÝ KAPR“
č. ES: CZ/PGI/0377/18.10.2004
CHOP () CHZO (X)

Tento přehled obsahuje hlavní body specifikace produktu pro informační účely.

1. Příslušný orgán členského státu:

Název: Úřad průmyslového vlastnictví

Adresa: Antonína Čermáka 2a, CZ-160 68 Praha 6 – Bubeneč

Tel.: (420) 220 38 11 11

Fax (420) 224 32 47 18

E-mail: posta@upv.cz

2. Skupina:

Název: Rybářství Třeboň a.s.

Adresa: Rybářská 801, CZ-379 01 Třeboň

Tel.: (420) 384 70 15 39

Fax (420) 384 72 33 59

E-mail: rybarstvi@rybarstvi.cz

Složení: producenti/zpracovatelé(X) ostatní ()

Jde o výjimku dle článku 5(1) nařízení Rady (ES) č. 510/2006, protože v oblasti existuje jediný výrobce.

Požadavky článku 1 nařízení Komise (EHS) č. 2037/93 (2) jsou splněny.

22.3.2007 CS Úřední věstník Evropské unie C 66/1

3. Druh produktu:

Tříd 1.7 – čerstvé ryby a výrobky z nich a

4. Specifikace:

(přehled požadavků podle čl. 4 odst. 2 nařízení (ES) č. 510/2006)

4.1. Název: „Třeboňský kapr“

4.2. Popis: Třeboňský kapr je zařazen do druhu „Kapr obecný“. Konkrétní plemeno tohoto druhu ani jejich křížení nejsou podstatné pro dosažení výsledných vlastností produktu.

Třeboňský kapr je chován v rybnících vymezené oblasti, tzn., že v této oblasti musí probíhat jeho rozmnožování, chov a sádkování. Zpracování nemusí nutně probíhat ve vymezené oblasti.

Hřbet Třeboňského kapra je tmavozelený, šedý nebo šedomodrý, boky žlutozelené až nazlátlé, břicho žlutobílé. Hřbetní a ocasní ploutve jsou šedé, ocasní a řitní ploutve s načervenalým nádechem, prsní a břišní jsou žlutavé nebo načervenalé. Tělo Třeboňského kapra je charakteristické vysokým hřbetem. Třeboňský kapr dorůstá velikosti až 1 m a hmotnosti 20 kg i více. Jeho optimální jateční hmotnost je 1,20 – 1,80 kg ve třech letech stáří a 2,40 – 3,20 kg ve čtyřech letech stáří.

Specifikace masa Třeboňského kapra: sušina 23 %, bílkoviny 19,2 %, tuky 2,6 %.

Z hlediska organoleptických vlastností je Třeboňský kapr charakteristický velice kvalitním masem s minimálním obsahem tuku. Chuť masa je jemná s typickou rybí chutí Třeboňského kapra. Chuť je výrazná a typická v důsledku odchovu v kvalitní čisté vodě ve vymezené oblasti, působení jejích přírodních a geografických podmínek při odchovu kapra, ovlivnění specifickým podložím Třeboňské pánve a zejména v důsledku převážně přirozené planktonální výživy z vody ve vymezené oblasti v kombinaci s příkrmováním. Doplňkové krmivo pro příkrmování je tvořeno obilovinami.

Na trhu se vyskytuje buď živý, nebo zpracovaný, tj. mražený, chlazený (čerstvý), uzený a marinovaný v těchto podobách: kapr celý kuchaný, půlený, porcovaný, filety, požitelné kapří vnitřnosti.

4.3. Zeměpisná oblast: Vymezená oblast pro chov Třeboňského kapra je tvořena rybníky nacházejícími se v Třeboňské pánvi v chráněné krajinné oblasti Třeboňsko a tvořícími soustavu rybníků, která je propojena Zlatou stokou a vodotečemi s ní spojenými.

4.4. Důkaz původu: Vlastní výroba Třeboňského kapra od výtěru, přes chov, sádkování až po zpracování probíhá ve vymezené oblasti podle certifikovaného systému řízení jakosti ISO 9001: 2001 a je kontrolována systémem HACCP (analýza kritických kontrolních bodů). Kontrolu specifikace provádí Státní veterinární správa. Podle tohoto systému jsou pracovníci krajské veterinární správy přítomni při výlovu ryb a také při prodeji ryb ze sádek, kde kontrolují zdravotní stav, vzhled a kvalitu ryb.

Dále pracovníci krajské veterinární správy podle stanoveného monitoringového plánu v průběhu roku ve stanovených intervalech odebírají vzorky ryb z jednotlivých chovů a provádí jejich testy a rozborů v akreditovaných laboratořích. Testy a rozborů se týkají zdravotního stavu ryb, zdravotní nezávadnosti a kvality masa. Namátkové kontroly a odebírání vzorků se provádí i v době výtěru ryb. Chovatel eviduje přesuny ryb v chovu podle předepsané evidence. Evidence postihuje jak fázi nasazení, tak veškeré přesuny i výlovy ryb. O prodeji ryb jsou vedeny účetní záznamy, které prokazují objemové jednotky prodaných ryb a identifikují osobu odběratele. Odběratelé jsou evidováni v účetním systému.

4.5. Metoda produkce: Budoucí generační ryby pro chov Třeboňského kapra se odchovávají vždy z potomstva od známých rodičů, kteří exteriérem (tělesnými proporcemi, typem ošupení a zbarvením) odpovídají požadovanému standardu.

Během chovu mladých generačních ryb ve vymezené oblasti se provádí selekce, kdy se soustřeďuje pozornost na dosaženou hmotnost, typ ošupení a zdravotní stav. Manipulace s mladými a generačními rybami je omezena vždy na nezbytné minimum.

K rozmnožování kapra se používá metoda umělého výtěru v řízeném prostředí na rybí líhni v dané oblasti, kde je záruka kvalitního prostředí a vody.

Vývoj zárodku v jikře probíhá ve speciálních aparátech, kdy dochází k vývoji embryí. Váčkový plůdek kapra se nasadí do speciálních plůdkových rybníků, opět ve vymezené oblasti. Během tohoto vývoje se Třeboňští kapři živí přirozenou potravou (plankton a bentos) a jsou částečně přikrmováni krmnou směsí, což je směs obilných šrotů bez jakýchkoliv přísad. Kapři plůdek se v těchto rybnících nechává růst rok až dva, následně se přelovuje do větších rybníků, kde během jednoho až dvou let dorůstá tržní velikosti. V této fázi se kapr živí ze dvou třetin přirozenou potravou a z jedné třetiny je přikrmován obilovinami. Krmním se ovlivňuje bezprostředně tvorba a kvalita masa, a tím celková užitková hodnota Třeboňského kapra. Přikrmování obsádek se upravuje v závislosti na teplotě vody a nasycení vody kyslíkem. Přihlíží se přirozeně i k intenzitě přijímání předkládaného krmiva kapři obsádkou, jakož i k růstu a zdravotnímu stavu ryb. Tyto skutečnosti se zjišťují pravidelnou kontrolou krmných míst a pokusnými odlovy.

K uskladnění vylovené tržní ryby se používají manipulační sádky, které se skládají z menších vodních nádrží, protékaných vodou z vymezené oblasti. V sádkách se ryby zbavují bahnité příchuti a jejich maso je působením čisté proudící vody hodnotnější a chutnější. Po vylovení a standardním zpracování produktu se provádějí další úpravy jako chlazení, mražení, uzení a marinování.

4.6. Souvislost: Klima ve vymezené zeměpisné oblasti je specifické díky poloze a geomorfologii oblasti, s velkým podílem vodních ploch, to vše příznivě ovlivňuje váhové přírůstky ryb. Zeměpisná oblast je ekologicky čistá, bez velkých průmyslových a komunálních zdrojů znečištění v Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko, což má pozitivní vliv na zdravotní stav ryb. Soustava rybníků propojená Zlatou stokou je unikátním vodním dílem starším než 300 let, které svým uspořádáním a funkcí je jedinečné nejen v Evropě, ale i ve světě a vytváří specifický biotop s ustálenými charakteristickými vlastnostmi, které ovlivňují výsledné vlastnosti produktu. V této oblasti se koncentrují výborné podmínky pro vytváření planktonu a přirozené kapři potravy s vysokým obsahem živin, k čemuž přispívají i zvláštní klimatické a geologické podmínky, popsane dále. Všechny shora uvedené skutečnosti zakládají příčinnou souvislost mezi vymezenou zeměpisnou oblastí a výslednými vlastnostmi produktu (viz 4.2).

Třeboňský kapr je historicky zmiňován již v minulých stoletích, kdy obchodní cesty vedly až do Pasova a do Vídně.

Chov kapra má v českých zemích téměř tisíciletou tradici. Oddělený chov kapra podle stáří a první základy výběru generačních kaprů uvádí již Dubravius v 16. století, kdy se nejvíce rozvíjelo rybníkářství na Třeboňsku. Roku 1506 vypracoval Štěpánek Netolický návrh rybníční soustavy v Třeboňské pánvi. Její osou se stala Zlatá stoka, která v délce 48 km napájí velký počet rybníků mezi Chlumem u Třeboně a Veselím nad Lužnicí vodou z řeky Lužnice. Zmínky o chovu Třeboňského kapra se nacházejí v mnoha publikacích, např. v publikaci J. Pokorný a kol. „Atlas kaprů chovaných v ČR“ nebo J. Šusta „Pět století rybníčního hospodářství v Třeboni“.

Označení Třeboňský kapr se kontinuálně užívá k označování ryb se specifickými vlastnostmi již více než 100 let. Označení bylo chráněno již od roku 1974 jako české označení původu č. 54 Třeboňský kapr (Wittingauer Karpfen) a mimo to také jako mezinárodní označení původu Třeboňský kapr (Wittingauer Karpfen) chráněné mezinárodními zápisy na základě Lisabonské dohody č. 53 z 22. listopadu 1967 a č. 836 z 6. prosince 2000. Kromě toho ochrana označení Třeboňský kapr je také předmětem bilaterálních smluv mezi Českou republikou, Rakouskem, Portugalskem a Švýcarskem, týkajících se ochrany označení původu.

Zvláštní charakter, kvalita a chuťové parametry Třeboňského kapra jsou určeny především chovem a výživou ryb ve vymezené zeměpisné oblasti, která má následující specifika:

— Charakter, specifika a statuty krajiny: Důmyslná síť umělých stok a uměle zakládané rybníky, budované v několika etapách od středověku do současnosti, představují dokonalý systém postupných koordinovaných krajinářských úprav, které citlivě využívají a zužitkovávají zdejší přírodní podmínky. K nejcennějším biotopům, které jsou často ojedinělé nejen v Čechách, ale i v Evropě, patří rozsáhlá přechodová rašeliniště se zachovalými rostlinnými společenstvy a na ně vázanou faunou bezobratlých. Dalšími neméně cennými prvky jsou rozsáhlé rybníční soustavy s druhotně vytvořenými litorálními společenstvy, které často nahrazují původní mokřadní biotopy.

— Geologie: Podstatná část Třeboňska je tvořena geomorfologickým celkem Třeboňské pánve, především v západní sedimentární části plochým územím pánve Lomnické a ve východní části na krystalinickém podloží vyvýšeninami Kardašovečické pahorkatiny. Třeboňská pánev má mírný sklon od jihu k severu.

— Klima: Celkově je klima Třeboňska, zejména jeho pánevní části, do určité míry specifické a odlišuje se od okolních oblastí, což je způsobeno polohou a geomorfologií území i velkým zastoupením vodních ploch. Průměrná roční teplota je zde vyšší než by odpovídalo nadmořské výšce, je zde delší i skutečná délka slunečního svitu. Častý je výskyt vydatných srážek v letním období. Pro Třeboňskou pánev je charakteristický častý výskyt inverzních situací s bezvětřím, kdy dochází zejména v chladnější části roku k delším obdobím se stagnací vzdušných mas v pánvi. V těchto situacích se vyskytují rovněž časté mlhy. Nepříznivý vliv inverzních situací s nedostatečnou ventilací nemá na Třeboňsku naštěstí tak silný vliv na znečištění ovzduší, neboť se zde vyskytuje velmi málo větších emisních zdrojů.

— Chráněná krajinná oblast: Na území Třeboňska se nacházejí dvě území (tvořená větším množstvím dílčích lokalit), která byla zařazena na seznam mokřadů mezinárodního významu chráněných Ramsarskou konvencí.

Dalším důkazem specifík krajinného ekosystému je i skutečnost, že Třeboňsko je již řadu let organizací Birdlife International klasifikováno jako evropsky významné ptačí území (IBA – Important Bird Area). Třeboňsko je také vyhlášeno chráněným územím sítě NATURA 2000 (SPA a SAC).

Všechny tyto charaktery tvoří zvláštní krajinný biot s čistým prostředím, vodou i ovzduším, takže chov Třeboňského kapra ve vymezené oblasti má všechny znaky ekologicky čistého procesu. Díky zmíněným přírodním parametrům jsou ve vymezené oblasti obzvláště vhodné podmínky pro dostatečnou tvorbu přirozené kapří stravy.

4.7. Kontrolní subjekt:

Název: Krajská veterinární správa pro Jihočeský kraj, Inspektorát v Jindřichově Hradci

Adresa: Rybářská 801, CZ-379 01 Třeboň

Tel.: (420) 384 72 11 87

Fax (420) 384 72 11 87

E-mail: z.cupr.kvsc@svscr.cz

4.8. Označování: Označení „Třeboňský kapr“ se při prodeji živých ryb používá tak, že u velkododávek ryb v přepravních nádržích a na automobilech se uvádí na fakturách, dodacích listech a přepravních dokladech, popř. může být uvedeno na přepravní nádrži nebo na automobilu. Pokud se týká maloprodeje, tzn. prodeje ryb v prodejnách a na stáncích, prodejce je povinen označit prodejní místo viditelnou cedulí s nápisem „Třeboňský kapr“. U zpracovaných ryb je označení „Třeboňský kapr“ uvedeno výrazným způsobem na obalu výrobku.
